

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Trestný čin maření spravedlnosti

Karolína Levá

Plzeň, 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Karolína LEVÁ**
Osobní číslo: **R16M0148P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Trestný čin maření spravedlnosti**
Zadávací katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Historické souvislosti
2. Skutková podstata trestného činu maření spravedlnosti
3. Systémové souvislosti a souběh
4. Přičitatelnost jednání právnické osobě
5. Aplikační problémy
6. Zahraniční komparace

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

GŘÍVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ, ed. *Trestní právo a právní stát: sborník příspěvků z konferencí pořádaných Unii obhájců ČR o letech 2017-2018*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-807380763-4.
Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dostupné v právním systému beck-online.
PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*. Státní zastupitelství. 2019, XVI (143), s. 34. ISSN 1214-3758.
JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zoláštří část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3.
MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství* [online]. Wolters Kluwer ČR, 2019(6).
ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **13. prosince 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 10. srpna 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v Seznamu použité literatury.

V Plzni dne 10. 3. 2021

.....

Karolína Levá

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Charakteristika trestného činu maření spravedlnosti	3
2.1. Skutková podstata	3
2.2. Důvody přijetí.....	8
2.3. Legislativní proces a historické souvislosti.....	11
2.4. Jednotlivé pojmové znaky	14
2.4.1. Předložení	14
2.4.2. Důkazní prostředek	15
2.4.3. Padělaný důkazní prostředek a pozměněný důkazní prostředek	16
2.4.4. Podstatný význam pro rozhodnutí	16
2.4.5. Prospěch	18
2.4.6. Úřední osoba.....	18
2.5. Dosah.....	19
2.6. Souběh.....	20
2.7. Příklad z praxe	22
2.8. Systémové souvislosti	23
2.8.1. Účinná lítost.....	23
2.8.2. Vzetí do vazby	24
2.8.3. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	25
2.8.4. Dočasné odložení trestního stíhání	27
2.9. Přičitatelnost jednání právnické osobě.....	28
2.9.1. Přičitatelnost jednání advokátní kanceláři.....	29
3. Aplikační problémy.....	31
3.1. Kritika.....	31
3.2. Výkon advokacie	33
3.3. Obhajoba v trestním řízení	38
3.4. Zpomalení soudního řízení	39

3.5. Odlišení úmyslu nepřímého a nedbalosti vědomé	41
4. Zahraniční komparace	43
4.1. Úprava trestného činu maření spravedlnosti ve vybraných zemích.....	43
4.1.1. Slovensko	43
4.1.2. Spolková republika Německo.....	48
4.1.3. První skutková podstata.....	52
4.1.4. Druhá skutková podstata	53
5. Závěr.....	56
Resumé	57
Seznam použité literatury	58
Knižní zdroje	58
České právní předpisy a judikatura	59
Zahraniční právní předpisy	59
Elektronické zdroje.....	59
Ostatní zdroje	63

1. Úvod

Trestný čin maření spravedlnosti byl zahrnut do trestního zákoníku jeho novelou účinnou od února 2019. Jedná se o zcela nový trestný čin, který především během legislativního procesu vzbudil pozornost veřejnosti, a to hlavně z řad advokátů, státních zástupců a soudců. Z tohoto důvodu jsem se na téma trestného činu maření spravedlnosti rozhodla absolvovat seminář a následně si ho zvolit jako téma své diplomové práce. Navíc se jedná jak o aktuální otázku ve světě práva, tak o praktickou a neprobádanou záležitost, o které bylo doposud vydáno jen minimum článků a publikací.

Cílem mé diplomové práce je seznámit čtenáře s tímto novým institutem trestního práva, poukázat na možné aplikační problémy, které by jeho zavedení do českého právního řádu mohlo přinést, a vymezit úpravu obdobných jednání ve vybraných evropských státech. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla práci rozdělit na tři hlavní kapitoly odpovídající těmto třem stěžejním tématům.

V první části práce bych ráda trestný čin maření spravedlnosti charakterizovala, uvedla důvody jeho přijetí a nastínila legislativní proces, kterým byl zaveden. Vysvětlila bych také jednotlivé pojmové znaky, které jsou ve skutkových podstatách uvedeny a jejichž význam by mohl být zavádějící, uvedla jiné trestné činy, se kterými je možný souběh tohoto trestného činu nebo je jejich souběh naopak vyloučen, a zmínila přičitatelnost tohoto jednání právníckým osobám. Dále považuji za důležité věnovat pozornost systémovým a koncepčním souvislostem, např. možnosti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v souvislosti s trestným činem maření spravedlnosti, možnosti vzetí do vazby či uplatnění účinné lítosti.

V následující kapitole bych se chtěla zabývat problémy, se kterými se můžeme v praxi v souvislosti s trestným činem maření spravedlnosti setkat. Domnívám se, že zvláštní důraz je důležité klást na jeho páchání v rámci výkonu advokacie, protože to byli právě advokáti, kdo se ve značné míře při přijímání úpravy i po jejím zakotvení k předmětné úpravě vyjadřovali a podrobovali ji kritice, a které zakotvení tohoto trestného činu do jisté míry ohrožuje. Jako další problémy se jeví i oslabení práva na obhajobu v trestním řízení jako důsledek zakotvení trestného činu maření spravedlnosti, možnost zpomalení soudních řízení a problematické odlišení úmyslu nepřímého od nedbalosti vědomé.

Poslední část práce bych ráda věnovala úpravě trestného činu maření spravedlnosti ve vybraných evropských zemích, které se v rámci svých právních předpisů rozhodly daná jednání kriminalizovat. Na právní úpravy Slovenska a Německa bych chtěla klást větší důraz z důvodu, že se český zákonodárce těmito úpravami inspiroval a odkaz na ně uvedl i v samotné důvodové zprávě.

2. Charakteristika trestného činu maření spravedlnosti

Dne 1. února 2019 nabyl účinnosti zákon č. 287/2018 Sb. ze dne 15. listopadu 2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), a některé další zákony (dále jen „novela trestního zákoníku“). Touto novelou trestního zákoníku došlo k několika podstatným změnám, a to především ke zrušení trestných činů podílnictví a podílnictví z nedbalosti a podřazení jejich skutkových podstat pod trestné činy legalizace výnosů z trestné činnosti podle ustanovení § 216 trestního zákoníku a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle ustanovení § 217 trestního zákoníku, dále pak k novému znění trestných činů podplácení podle ustanovení § 332 trestního zákoníku a nepřímého úplatkářství podle ustanovení § 333 trestního zákoníku a zavedení nových pojmů jako je nástroj trestné činnosti či výnos z trestné činnosti. Pravděpodobně nejvýznamnějším a zároveň nejvíce kontroverzním přínosem této novely je zařazení nového trestného činu maření spravedlnosti do českého právního řádu, konkrétně mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, které jsou upraveny v hlavě desáté trestního zákoníku. Trestný čin maření spravedlnosti v trestním zákoníku následuje po trestném činu křivého tlumočení, dle ustanovení § 347 trestního zákoníku, jako ustanovení § 347a.

2.1. Skutková podstata

Od 1. února 2019 najdeme tedy v novelizovaném trestním zákoníku nové ustanovení týkající se trestného činu maření spravedlnosti. Obsahuje dvě základní samostatné skutkové podstaty v odst. 1 a 2 a tři kvalifikované skutkové podstaty specifikované v odst. 3, 4 a 5. Jednotlivé skutkové podstaty jsou uvedeny v následujícím znění:

„§ 347a

Maření spravedlnosti

(1) *Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění takový důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

- (2) *Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*
- (3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch,*
 - b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba,*
 - c) spáchá-li takový čin v úmyslu vážně jiného poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, nebo*
 - d) spáchá-li takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.*
- (4) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,*
 - b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*
 - c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*
- (5) *Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,*
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo*
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.“.*

První základní skutková podstata, obsažená v ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku, upravuje dvě varianty jednání, kterých je možné se dopustit.

První modalita spočívá v předložení listinného či věcného důkazního prostředku, těmi rozumíme vše, co může sloužit k objasnění skutkového stavu včetně zfalšovaných stop nebo předmětů, jimiž byl trestný čin spáchán, dále také elektronické důkazy, tzn. vše, co je uchováváno v elektronické podobě a může sloužit jako zdroj relevantních informací.¹ Takový důkazní prostředek musí mít podstatný význam pro rozhodnutí, zároveň je nutné ho předložit s vědomím, že je padělaný či pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, konkrétně

¹ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství* [online]. Wolters Kluwer ČR, 2019(6) [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/271406/1/2>

v řízení před soudem, mezinárodním soudním orgánem nebo v rámci trestního či obdobného řízení. Jednoduše řečeno se týká vědomě zfalšovaných důkazů, např. pozměněných faktur, fotografií či jiných listin, které účastník řízení, nejčastěji žalobce, žalovaný nebo obžalovaný, předloží, a to na začátku řízení nebo v jeho průběhu.

Druhá modalita pak sleduje samotný akt padělání či pozměnění daného důkazního prostředku s úmyslem jeho použití jako důkazního prostředku pravého. Právě úmysl je společným znakem obou modalit. Za tento přečin stanovený v odst. 1 hrozí odnětí svobody až na dva roky, přičemž platí, že k promlčení trestní odpovědnosti dochází v souladu s ustanovením § 34 odst. 1 trestního zákoníku uplynutím promlčecí doby, která činí v tomto případě 3 roky.

Zajímavým se jeví fakt, že první základní skutková podstata nezapovídá ničení, poškozování ani znehodnocování důkazních prostředků, které jsou nadále postižitelné jen skutkovými podstatami jiných trestných činů.²

Druhá skutková podstata uvedená v ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku spočívá v poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení prospěchu jinému či pro jiného za účelem spáchání uvedených trestných činů, a to křivého obvinění, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku nebo křivého tlumočení. Kriminalizuje tedy návod ke zmíněným trestným činům. Jako demonstraci tohoto jednání si lze představit např. podplacení znalce za účelem vyhotovení nepravdivého znaleckého posudku, co bude pro stranu, která si ho tímto způsobem zajistila, prospěšný a který bude zároveň protistranu znevýhodňovat.

Trestný čin křivého obvinění dle ustanovení § 345 trestního zákoníku spáchá osoba, která jiného lživě obviní z trestného činu. Trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle ustanovení § 346 trestního zákoníku se skládá ze dvou samostatných základních skutkových podstat. Znaky první z nich naplní ten, kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek. Ustanovení § 346 odst. 2 pak postihuje svědky či znalce, kteří uvedou nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny, nebo takovou okolnost zamlčí. Trestný čin křivého tlumočení dle ustanovení § 347 trestního zákoníku

² PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství* [online]. Wolters Kluwer, 2019(3) [cit. 2020-03-18]. ISSN 1214-3758. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/263530/1/2>

pak spáchá tlumočník, který nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá skutečnosti nebo okolnosti, které mají podstatný význam pro rozhodnutí.

Odnětí svobody v rámci druhé skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti je možné až na tři roky a jak je zároveň uvedeno, tento trestný čin lze spáchat i prostřednictvím jiné osoby. Trestně odpovědný je následně i znalec, tlumočník nebo svědek, který se protiprávního jednání dopustil. Tato skutková podstata má také přednost před postihováním účastenství na trestných činech ve skutkové podstatě uvedených.³ Není nutné se však obávat, že by jakákoli komunikace se svědkem a zjišťování informací o skutečnostech významných pro řízení byly trestné. Na paměti je však důležité mít, že je třeba vyvarovat se jakémukoli slibování, nabízení nebo poskytování prospěchu. K promlčení zde dochází uplynutím pěti let od ukončení daného jednání.

Ve druhé skutkové podstatě týkající se navádění k předmětným trestným činům nemusí pro vyvození trestní odpovědnosti uplácejícího dojít ke spáchání některého z uvedených trestných činů. Trestný čin je dokonán pouhým poskytnutím, nabídnutím nebo slíbením prospěchu.⁴

Trestný čin maření spravedlnosti charakterizuje specifický úmysl, tzn. vůle přivodit určitý následek, který naplňuje účel či konečný cíl činnosti pachatele,⁵ ve vztahu k užití zfalšovaných důkazních prostředků jako pravých. Dle současné judikatury postačí i úmysl nepřímý,⁶ tedy jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, s tím byl srozuměn.⁷ V našem případě by se jednalo o situaci, kdy pachatel v úmyslu přímém zfalšuje důkazní prostředek (za účelem jeho pozměnění nebo padělání), postačí ale i srozumění s tím, že jej bude užito jako důkazního prostředku pravého.⁸ Skutečnost, že je určitý důkazní prostředek zfalšován, musí být pachateli známa nejpozději okamžikem předložení soudu, mezinárodnímu soudnímu orgánu nebo v trestním řízení. V případě, že se taková

³ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁴ Ibid.

⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář.* 2. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 210, 211. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁷ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁸ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

osoba o zfalšovaném obsahu dozví až po jeho poskytnutí, je u ní trestní odpovědnost za trestný čin maření spravedlnosti vyloučena.⁹

Subjektem tohoto trestného činu může být kterákoli osoba, která je trestně odpovědná, vedle fyzické osoby tedy i osoba právnická.¹⁰ Konkrétní či speciální subjekt dle ustanovení § 114 trestního zákoníku není vyžadován. Způsobilost spáchat trestný čin maření spravedlnosti má i třetí osoba bez zájmu na výsledku nebo průběhu řízení.

Předmětem ochrany, tzn. objektem trestného činu, je „zájem společnosti na řádném zjištění skutkového stavu v soudním řízení, v řízení před mezinárodním soudním orgánem nebo v trestním řízení (odst. 1 i 2), resp. i před dalšími orgány veřejné moci (odst. 2).“¹¹

Kvalifikované skutkové podstaty uvedené v odst. 3, 4 a 5 odkazují na okolnosti trestného činu, při jejichž splnění dojde ke stanovení trestu přísnějšího, než je uložen za základní skutkovou podstatu, a to na základě vyššího stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Takové okolnosti nazývá právní terminologie jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Odst. 3 stanoví, že pachatel bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let v případech, kdy spáchá čin uvedený v předcházejících dvou odstavcích, tzn. v úmyslu získat pro sebe či jiného prospěch, spáchá-li takový čin jako úřední osoba, dále v úmyslu vážně poškodit jinou osobu v zaměstnání, narušit její rodinné vztahy nebo způsobit jí jinou vážnou újmu, nebo pokud spáchá takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu zákonem. V odst. 3 se uplatní promlčecí doba deseti let.

Ještě vyšší trestní sazbou, odnětím svobody na dva roky až osm let, bude potrestán pachatel, který spáchá trestný čin v odst. 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo způsobí takovým činem značnou škodu, nebo získá takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, tzn. dle ustanovení

⁹ Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Česká advokátní komora* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/web-informace-predstavenstva-k-mareni-spravedlnosti.pdf>

¹⁰ § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

¹¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. Praha: Leges, 2019, s. 873. ISBN: 978-80-7502-380-3.

§ 138 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku škodu nebo prospěch dosahující částky nejméně 1 000 000 Kč. I u této kvalifikované skutkové podstaty dle odst. 4 činí délka promlčecí doby deset let od ukončení škodlivého jednání.

Nejpřísnější hranicí trestní sazby, kterou lze uložit za trestný čin maření spravedlnosti, je deset let, a to v odst. 5. V rozmezí tří až deseti let odnětí svobody bude potrestán pachatel, způsobí-li činem uvedeným v základních skutkových podstatách škodu velkého rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, tzn. dle ustanovení § 138 odst. 1 písm. e) škodu dosahující částky nejméně 10 000 000 Kč. K promlčení dochází uplynutím patnácti let.

2.2. Důvody přijetí

Jako hlavní důvod přijetí úpravy trestného činu maření spravedlnosti uvádí důvodová zpráva k novele trestního zákoníku závazky plynoucí z mezinárodního práva za účelem kriminalizace jednání, které lze charakterizovat jako maření spravedlnosti. Uvádí konkrétně tři transpoziční ustanovení, které by smluvní státy měly zavést do svých právních řádů.

Prvním z nich je článek 23 Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (vyhlášené ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 75/2013 Sb. m. s.). Tato úmluva byla přijata rezolucí č. 55/25 Valného shromáždění Organizace spojených národů dne 15. listopadu 2000 v New Yorku, Česká republika k ní pak připojila svůj podpis v prosinci téhož roku na konferenci v italském Palermu, následně pak vstoupila v platnost dne 24. října 2013.¹² Úmluva požaduje, aby smluvní strany přijaly opatření pro trestní postih jednání spočívajícího v příslibu, nabídce nebo poskytnutí neoprávněné výhody s cílem navádět k falešnému svědectví nebo narušit podávání svědectví nebo předkládání důkazů v průběhu řízení v souvislosti se spácháním trestných činů.¹³

Dalším článkem, na jehož základě vyplývá České republice povinnost transpozice, lze uvést článek 25 Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci (vyhlášené ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 105/2013 Sb. m. s.),

¹² Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC). *Justice.cz: Katalog životních situací* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/organizace-spojonych-narodu?clanek=umluva-osn-proti-nadnarodnimu-organizovanemu-zlocinu-untoc>

¹³ Článek 23 Úmluvy Organizace spojených národů publikovaná pod č. 75/2013 Sb. m. s., proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

který požaduje trestnost úmyslného využití fyzické síly, vyhrožování nebo zastrašování nebo slibu, nabídky nebo poskytnutí neoprávněné výhody s cílem navádět k falešnému svědectví, nebo vměšování se do podávání svědectví nebo předkládání důkazů v průběhu řízení v souvislosti se spácháním trestných činů.

Pro obě výše uvedené úmluvy je specifické, že se vztahují pouze na trestné činy v nich uvedené, z čehož můžeme usuzovat, že formulace v ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku je nadbytečná požadavkům plynoucím z obou úmluv, jelikož obsahuje trestné činy v nich neuvedené, jako je křivé obvinění, křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek nebo křivé tlumočení.¹⁴

Třetím a neméně důležitým ustanovením je článek 70 odst. 1 písm. b) Římského statutu Mezinárodního trestního soudu (vyhlášeného ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 84/2009 Sb. m. s.), který stanovuje postih i vědomého předkládání nepravdivých či padělaných důkazních prostředků v řízení před Mezinárodním trestním soudem, odpovídá tedy základní skutkové podstatě v ustanovení § 347a odst. 1. Přijatá česká úprava jde opět v tomto případě nad rámec požadovaného, jelikož uvedený požadavek mezinárodního práva vyžaduje postih v článku uvedených jednání jen v řízeních před Mezinárodním trestním soudem. V českém prostředí však platí princip, že cizím státům a mezinárodním organizacím nebo soudům se neposkytuje vyšší míra ochrany než vnitrostátním orgánům,¹⁵ proto se daná jednání budou postihovat i v rámci české soudní soustavy. Obdobně přijaly toto ustanovení pro své domácí soudy např. Slovensko a Německo,¹⁶ naopak ve Španělsku se ona jednání postihují pouze před Mezinárodním trestním soudem, nikoli před soudy vnitrostátními.¹⁷

Někdy bývá uváděno, že jednání v podobě trestného činu maření spravedlnosti bylo možné postihovat i před přijetím uváděné novely. Co se však týká praxe, je nutné podotknout, že orgány činné v trestním řízení nejsou ve většině případů ochotné stíhat to, co není v trestním zákoníku zakotveno explicitně. Ze zkušeností ze zahraničí vyplývá, že v praxi zavedené obdobné

¹⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ GRÍVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ a kol. *Trestní právo a právní stát*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 269.

¹⁷ Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (španělský trestní zákoník), Artículo 471 bis.

skutkové podstaty nepřinesly zvýšení počtu trestních stíhání v této oblasti. Ustanovení má tedy zejména generálně preventivní účinek.¹⁸ Do účinnosti novely bylo jednání dle ustanovení § 347a odst. 2 postižitelné jako účastenství ve formě organizátorství či návodu k trestnému činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle ustanovení § 346 trestního zákoníku.¹⁹ Byla uplatňována zásada akcesority účastenství, kdy jednání nebylo trestné, pokud se hlavní pachatel o spáchání trestného činu nepokusil, trestní odpovědnost účastníka závisela na odpovědnosti hlavního pachatele. Jako demonstraci lze uvést situaci, kdy se např. hlavní pachatel, svědek, který měl křivě svědčit, o křivé svědectví nakonec nepokusil, nedospěl tak do stádia pokusu, účastníka proto nebylo možné trestně postihnout. Nově tedy trestní zákoník umožňuje potrestat i před novelou nepostihnutelné osoby a stíhá i jednání, která nedospějí do samotného stádia pokusu, zásada akcesority účastenství tak byla prolomena.

Dalším cílem nové právní úpravy je boj proti korupci, resp. proti jednání korupční povahy, jako je např. uplácení svědka. Zavedení nového trestného činu maření spravedlnosti by mělo dle důvodové zprávy přispět ke snížení počtu korupčních případů. Důvodová zpráva však navozuje mylný dojem, že v rámci české právní úpravy zatím nebylo možné postihovat jednání korupční povahy, která by se týkala aktivního uplácení svědka, znalce či tlumočnicka,²⁰ přitom trestní zákoník zná např. trestný čin podplácení dle ustanovení § 332 trestního zákoníku a zároveň trestný čin přijetí úplatku dle ustanovení § 331 trestního zákoníku, trestný čin nepřímého úplatkářství dle ustanovení § 333 trestního zákoníku nebo trestný čin nadřování dle ustanovení § 366 trestního zákoníku.

Dalším důvodem pro zavedení tohoto trestného činu může být i dosavadní zkušenost ze soudní praxe, kdy soudci zpravidla nevěnují příliš pozornosti pravosti předkládaných důkazních prostředků, což po nich pravděpodobně ani není možné vyžadovat,²¹ protože přezkoumávání pravosti všech soudu předkládaných důkazních prostředků by vedlo k jednoznačnému prodlužování soudních řízení.

¹⁸ GRÍVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ a kol. *Trestní právo a právní stát*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 269.

¹⁹ důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

²⁰ VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA* [online]. Vysoká škola finanční a správní, 2019, 4(2), s. 145 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.vsfs.cz/periodika/forenzni-vedy-2019-2-04.pdf>

²¹ GRÍVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ a kol. *Trestní právo a právní stát*, s. 270.

2.3. Legislativní proces a historické souvislosti

Legislativní práce na trestném činu maření spravedlnosti byly zahájeny již koncem roku 2015 na základě podnětu státního zastupitelství poukazujícího na časté uplácení svědků, které dosud mohlo být beztrestné díky zásadě akcesority.²² Kvůli tomuto důvodnému nedostatku byl podnět promítnut do verze rozeslané do připomínkového řízení na návrh zákona, který byl později přijatý jako novela č. 455/2016 Sb. (tzv. protiteroristická novela), jako samostatný trestný čin svádění k maření výkonu spravedlnosti uvedený v ustanovení § 347a.²³ V tomto znění sestával trestný čin ze dvou základních skutkových podstat a dvou kvalifikovaných skutkových podstat. Jak je patrné již z jeho tehdejšího názvu, neobsahoval kriminalizaci předkládání padělaných nebo pozměněných důkazních prostředků ani jejich padělání nebo pozměnění samotné. Původní text základních skutkových podstat trestného činu svádění k maření spravedlnosti zněl:

„(1) Kdo jiného svádí ke spáchání některého z trestných činů křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání některého z trestných činů křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.“

První odstavec tedy kriminalizoval jednání ve formě svádění ke spáchání uvedených trestných činů, zatímco druhý odstavec víceméně odpovídal dnešnímu účinnému znění ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku. Lišil se však délkou trestu odnětí svobody, která činí nyní až tři roky, místo původně navrhovaného jednoho roku až pěti let. Návrh také obsahoval možnost uložení peněžitého trestu.

Ministerstvo spravedlnosti se nakonec rozhodlo, že bude původní návrh zákona rozdělen na dvě části a prozatím půjde do dalšího legislativního procesu jen část týkající se protiteroristické materie,²⁴ pod kterou svádění k maření spravedlnosti

²² MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

²³ návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné zde: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNA86DJCMY>

²⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

nespadalo.

Během roku 2017 se opět obnovily práce na trestném činu svádění k maření spravedlnosti v rámci novely trestního zákoníku. Zákonodárce se inspiroval slovenskou právní úpravou,²⁵ která zakotvuje mimo jiné i předkládání padělaných nebo pozměněných důkazů a zároveň i jejich samotné padělání nebo pozměnění.²⁶ Rozhodl se obdobné ustanovení zařadit i do české právní úpravy na základě závazků z mezinárodního práva již výše zmíněných. Díky přidání nové skutkové podstaty došlo ke změně názvu tohoto trestného činu na trestný čin maření spravedlnosti, nikoliv jen svádění k němu.

Návrh zákona vláda předložila Poslanecké sněmovně dne 8. února 2018, stejného dne byl rozeslán poslancům jako tisk 79/0, přičemž k prvnímu čtení došlo dne 20. března 2018, k druhému dne 23. května 2018, kde bylo podáno několik pozměňovacích návrhů, konkrétně od předkladatelů Petra Sadovského, Heleny Válkové, Marka Bendy, Zdeňka Ondráčka a Jana Chvojky.²⁷ Třetí čtení se uskutečnilo ode dne 13. června 2018 do září, kdy došlo dne 19. září 2018 ke schválení Poslaneckou sněmovnou.²⁸ Pro předlohu hlasovalo celkem 114 ze 163 přítomných poslanců, novelu podpořili zejména zástupci ANO, ČSSD, České pirátské strany, KSČM a Starostů a nezávislých, proti novele pak hlasovali hlavně poslanci ODS a SPD, hlasování se zdrželi především KDU-ČSL a TOP 09.²⁹ O měsíc později byl návrh postoupen Senátu, který dne 15. listopadu 2018 návrh schválil. Prezident následně zákon podepsal dne 5. prosince 2018.

Původně navrhované znění trestného činu maření spravedlnosti bylo v tisku 79/0 rozeslaného poslancům v této podobě:

„(1) Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží důkazní prostředek, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý,

²⁵ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

²⁶ zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon (slovenský trestní zákoník), § 344

²⁷ Sněmovní tisk 79: Novela z. - trestní zákoník - EU. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>

²⁸ GRÍVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ a kol. *Trestní právo a právní stát*, s. 270.

²⁹ POKORNÝ, Marek. Maření spravedlnosti bude trestný čin, může to protáhnout trestní řízení, varuje advokát Sokol. *Právní rádce* [online]. 21. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://pravnicadce.ihned.cz/c1-66250910-mareni-spravedlnosti-bude-trestny-cin-muze-to-protahnout-trestni-rizeni-varuje-advokat-sokol>

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo jiného svádí ke spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347).

(3) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“³⁰

Tato podoba trestného činu prošla následně několika změnami. Za nejdůležitější z nich se dá pokládat vypuštění původního druhého odstavce týkajícího se svádění ke spáchání uvedených trestných činů na návrh poslance Marka Bendy,³¹ pro který za podpory České advokátní komory hlasovalo 117 poslanců.³² Současná podoba trestného činu maření spravedlnosti již tedy svádění k uvedeným trestným činům nezná, ačkoli v některých jiných státech, jako je např. Litva³³, je takové jednání za trestné považováno.

Další důležitou změnou bylo nahrazení slovního spojení „předloží důkazní prostředek“ slovním spojením „předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí“,³⁴ a to na základě pozměňovacího návrhu poslankyně Heleny Válkové. Tím došlo ke konkrétnější specifikaci důkazních prostředků, na které se ustanovení vztahuje a zároveň i k zúžení rozsahu, na který dané ustanovení dopadá, přičemž relevantní je předkládání těch důkazních prostředků, které mají podstatný význam pro rozhodnutí, jak je blíže popsáno v následující kapitole.

³⁰ Sněmovní tisk 79/0, část č. 1/6: Novela z. - trestní zákoník - EU. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=79&CT1=0>

³¹ pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, poslance Marka Bendy, č. 781. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>

³² Sněmovna schválila nový trestný čin maření spravedlnosti. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 19. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/snemovna-schvalila-novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti?browser=mobi>

³³ Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (litevský trestní zákoník), 233 (1) straipsnis.

³⁴ pozměňovací návrh k vládnímu návrhu kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 79), poslankyně Heleny Válkové, č. 689. Dostupné zde: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>

2.4. Jednotlivé pojmové znaky

Pro správné porozumění trestnému činu maření spravedlnosti a jeho přesnou interpretaci je nutné správně vykládat jednotlivé pojmy, které jsou v ustanovení užity.

2.4.1. Předložení

Předložení důkazního prostředku znamená jeho přímé nebo zprostředkované poskytnutí soudu, mezinárodnímu soudnímu orgánu nebo orgánu činnému v trestním řízení, zejména pak učinění podání ve smyslu jednotlivých procesních předpisů (např. podání žaloby v civilním řízení) tak, jak odpovídá příslušným úkonům právní služby dle advokátního tarifu, pokud jsou spojeny s poskytnutím důkazního prostředku. Zároveň se jedná ale i o další formy jednání, při kterých dojde k předložení důkazního prostředku příslušnému orgánu.³⁵ Předložení důkazu tedy není omezeno jen na úkony, které vymezuje advokátní tarif, ale i na jiná faktická jednání, při kterých dochází k jeho poskytnutí jakoukoli formou.

Trestný čin je dokonán již samotným předložením³⁶ a nezáleží, jestli na jeho základě dochází k ovlivnění rozhodnutí. V případech, kdy dojde k naplnění všech znaků skutkové podstaty, postačí snaha rozhodnutí orgánu ovlivnit. Jedná se proto o předčasně dokonaný trestný čin.³⁷

Ne každé předložení padělaného nebo pozměněného důkazního prostředku lze hodnotit jako maření spravedlnosti. Musí být naplněny i další znaky jako je např. podstatný význam pro rozhodnutí, kterým se vyjadřuje zásada subsidiarity trestní represe, tzn., že se trestní odpovědnost uplatňuje pouze v případech společensky škodlivých, pokud nepostačí sankce dle jiného právního předpisu.³⁸ Důležitou podmínkou je také úmysl použít zfalšovaného důkazního prostředku jako pravého. Trestní odpovědnost je dána bez ohledu na to, zda sama osoba, která takový důkazní prostředek předložila, jej zároveň zfalšovala.

³⁵ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

³⁶ MICĀKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* 7, s. 875.

³⁸ § 12 odst. 2 trestního zákoníku

2.4.2. Důkazní prostředek

Během legislativního procesu přijímání předmětné právní úpravy trestního zákoníku došlo k terminologické změně, kdy byl pojem „důkaz“ nahrazen pojmem „důkazní prostředek“.³⁹ V praxi dochází často k zaměňování těchto pojmů jako synonym, a to i samotnými zákonodárci. Navíc nemají různí autoři právní literatury na výklad těchto dvou pojmů shodný názor. Samotný trestní zákoník ani jeden z těchto termínů nevykládá ani jich mimo ustanovení § 347a neužívá.

Jaroslav Fenyk definuje důkaz jako „*informace plynoucí z procesních úkonů, kterou se orgán činný v trestním řízení přesvědčuje o skutečnosti důležité buď pro rozhodnutí věci, nebo pro správný postup v trestním procesu.*“ Důkazním prostředkem pak rozumí zdroj, ze kterého orgán činný v trestním řízení důkazy čerpá a nabývá potřebných poznatků.⁴⁰ S tímto pojetím souhlasí i profesor Jiří Jelínek.⁴¹

V Komentáři k zákonu č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), uvádí Šámal, že „*důkazem se rozumí výsledek činnosti orgánu činného v trestním řízení při dokazování.*“ Je to tedy poznatek získaný orgánem činným v trestním řízení o okolnosti, která je předmětem dokazování. Důkazní prostředek je pak procesní činnost orgánu činného v trestním řízení nebo oprávněného, která slouží k poznání zjišťované skutečnosti. Dále rozlišuje pojem „pramen důkazů“, tzn. nositele informace (osoby či věci), z nichž je předmětný poznatek čerpán.⁴²

Z těchto dvou pojetí plyne patrný rozdíl, kdy v prvním případě je za důkazní prostředek považována např. výpověď osoby nebo listina jako taková, ale dle Šámalova komentářového pojetí se jedná o proces výslechu osoby nebo čtení listiny. Z logiky věci vyplývá, že vezmeme-li v potaz druhé pojetí důkazního prostředku, lze vyvodit, že není možné zfalšovat důkazní prostředek, ale jen pramen důkazu. Nad vhodností výsledného použití pojmu důkazní prostředek můžeme tedy polemizovat.

³⁹ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁴⁰ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRÍVNA. *Trestní právo procesní.* 5. Praha: ASPI, 2008, s. 310. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁴¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018.* 5. Praha: Leges, 2018. Student (Leges), s. 366. ISBN 978-80-7502-278-3.

⁴² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář.* 7. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1333. ISBN 978-80-7400-465-0.

Za zamyšlení stojí i použití slov charakterizujících důkazní prostředek jako věcný nebo listinný, z čehož je možné vyvodit, že by daný důkazní prostředek měl mít patrně hmotný charakter. Ústní výpověď by pod něj nebylo možné podřadit, a nepravdivá výpověď by byla postihována jako trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle ustanovení § 346 trestního zákoníku.⁴³

2.4.3. Padělaný důkazní prostředek a pozměněný důkazní prostředek

Pro správné porozumění je také nutné odlišit pojmy padělaného a pozměněného důkazního prostředku, které se od sebe ve velké míře liší.

Za padělaný považujeme nikdy neexistující důkazní prostředek, který byl vytvořen, aby budil dojem důkazního prostředku pravého. Není přitom relevantní, zda se prokazovaná skutečnost reálně stala.⁴⁴ Jako příklad lze uvést např. zfalšování kupní smlouvy.

Oproti tomu pozměněním se rozumí neoprávněné provedení změny v důkazním prostředku, který byl původně pravdivý. Došlo tedy k jeho změně takovým způsobem, aby prokazoval jinou skutečnost, nebo aby o předmětné skutečnosti dále nevyprávěl vůbec.⁴⁵ Nejpozději ve chvíli provedení nedovoleného zásahu do pravého důkazního prostředku musí mít osoba, která chce důkazní prostředek pozměnit, úmysl následného použití zfalšovaného důkazního prostředku jako pravého. Úmysl předmětný důkazní prostředek poté předložit jako pravý se nevyžaduje.⁴⁶

2.4.4. Podstatný význam pro rozhodnutí

Ustanovení § 347a trestního zákoníku stanoví, že zfalšovaný důkazní prostředek musí mít podstatný význam pro rozhodnutí. Je tedy důležité konkrétně vymezit, co přesně zde zákonodárce míní pojmem rozhodnutí a zda se musí jednat o meritorní rozhodnutí či nikoli. Dále je také podstatné zmínit, jaké rozhodnutí bude mít tzv. podstatný význam a jakým způsobem bude pravděpodobně docházet k hodnocení, zda věcný nebo listinný důkazní prostředek má na rozhodnutí podstatný význam má či nikoliv.

⁴³ KUČERKA, Miroslav a Vít KLIMPL. Nový trestný čin maření spravedlnosti významně ovlivní právní praxi. *epravo.cz* [online]. 5. 4. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti-vyznamne-ovlivni-pravni-praxi-109084.html>

⁴⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* 7, s. 874.

⁴⁶ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

Rozhodnutím, které může být ovlivněno padělaným důkazním prostředkem, je nutno chápat tak, že „každé meritorní rozhodnutí soudu či mezinárodního soudního orgánu pod tento pojem spadá, užitá konstrukce "bez přívlastku" však napovídá, že nemusí jít jen o ně.“ Dále lze pod pojem rozhodnutí také zařadit „procesní rozhodnutí, která se svým významem pro účel daného řízení blíží meritornímu rozhodnutí či která mají podstatný význam pro zajištění dosažení účelu řízení (tj. bez nichž bude dosažení tohoto účelu zmařeno či podstatně ztíženo).“⁴⁷ Příkladem takového procesního rozhodnutí je např. usnesení o nařízení předběžného opatření.

Lze konstatovat, že podstatný význam pro rozhodnutí mají všechny důkazy přímé (např. kamerový záznam) a některé důkazy nepřímé, a to ty, které uzavrou ucelený řetězec důkazů, nebo uzavřený řetězec důkazů spolehlivě rozbijí. To, jaký význam samotný padělaný důkazní prostředek má, se pak bude posuzovat podle subjektivních představ pachatele s přihlédnutím k procesní situaci, v rámci které se důkazní prostředek předkládá.⁴⁸ Subjektivními představami rozumíme naděje, které pachatel do padělaného důkazního prostředku vkládá.

Výklad tohoto znaku bude pro české soudy patrně problematický, protože se v našem právním řádu uplatňuje zásada volného hodnocení důkazů, tzn. možnost hodnotit důkazní prostředky dle svého vnitřního přesvědčení. Soudcům tedy nelze stanovit, které důkazy by měli posuzovat tak, že mají podstatný význam pro rozhodnutí, a které tak posuzovat nelze.

Otázkou budoucího výkladu pojmu podstatný význam pro rozhodnutí je také to, jaká váha bude přikládána předložení důkazního prostředku, který by mohl mít podstatný význam pro rozhodnutí, tzn., pokud dojde k předložení důkazního prostředku např. ve věci, v níž nakonec k rozhodnutí samotnému nedojde (účastník řízení zemře či obdrží amnestii od prezidenta České republiky).⁴⁹

Nezbývá tedy než uzavřít, že je nutné počkat, jak se s tímto pojmem vypořádá soudní praxe, jak ho bude vykládat, co pod něj podradí a jak konkrétně

⁴⁷ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ SOKOL, Tomáš. Maření spravedlnosti aneb Mařenka. *epravo.cz: magazine* [online]. 2019(2), s. 117 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/_dataPublic/data/E-pravo_mag/2019_E2_web.pdf

budou soudy posuzovat, jaký důkazní prostředek podstatný význam pro rozhodnutí má či nemá.

2.4.5. Prospěch

Dalším významným znakem skutkové podstaty je poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení tzv. prospěchu. „*Prospěchem může být cokoli, z čeho má jiný užitek, zpravidla půjde o konkrétní finanční obnos, může jít i o jiné peníze ocenitelné plnění (např. provedení určitých prací), může mít ovšem i povahu imateriální (např. zařízení přijetí na vysokou školu, do zaměstnání, vykonání soulože apod.)*.“ Prospěchu se může dostat osobě, jejíž jednání je ovlivňováno (např. znaleci, který má zhotovit nepravdivý znalecký posudek), ale i jiné osobě jako je např. rodinný příslušník ovlivňované osoby.⁵⁰

Zákonodárce dle některých názorů z legislativního hlediska nevhodně užil termínu prospěch, zatímco vhodnějším termínem by se jevilo použití slova úplatek, a to v závislosti na zachování kontinuity užívání terminologie k úplatkářským trestným činům dle dílu třetího hlavy desáté zvláštní části trestního zákoníku,⁵¹ protože trestný čin maření spravedlnosti má korupční povahu⁵² stejně jako tyto úplatkářské trestné činy, které představují základní korupční trestné činy. Na druhou stranu ale prospěch působí obecněji než úplatek, ačkoli je možné považovat oba tyto termíny za synonyma ve smyslu definice obsažené v ustanovení § 334 odst. 1 trestního zákoníku, podle kterého se úplatkem rozumí „*neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok*.“ Pod prospěchem si lze tedy lépe představit jakoukoli neoprávněnou výhodu, která může být získána.

2.4.6. Úřední osoba

Ustanovení § 347a odst. 3 písm. b) trestního zákoníku stanoví, že pachatelem trestného činu maření spravedlnosti může být i úřední osoba. Pojem úřední osoba nahradil dříve používaný pojem veřejný činitel, nicméně oba tyto pojmy jsou do značné míry obsahově shodné.⁵³

⁵⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7, s. 874.

⁵¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

⁵² důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁵³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. Praha: Leges, 2017, s. 839. ISBN 978-80-7502-236-3.

Úřední osoba je definována v trestním zákoníku jako osoba, která je uvedena v ustanovení § 127 odst. 1 písm. a) až i) trestního zákoníku a zároveň „plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.“ Tyto znaky úřední osoby musí být splněny kumulativně. Aby byla fyzická osoba odpovědná, případně chráněná, jako úřední osoba, musí trestný čin spáchat v souvislosti se svou pravomocí. Dle trestního zákoníku se rozumí úřední osobou také osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace, která splnila výše uvedené podmínky, a pokud tak stanoví mezinárodní smlouva či pokud se souhlasem orgánů České republiky působí na jejím území.

Za úřední osobu dle trestního zákoníku považujeme např. soudce, státní zástupce, poslance nebo senátory Parlamentu České republiky, notáře při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař, příslušníky ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů nebo strážníky obecní policie.⁵⁴

Výše uvedené osoby a další osoby uvedené v ustanovení § 127 odst. 1 písm. a) až i) tedy mohou spáchat za uvedených podmínek kvalifikované skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti jako úřední osoby a mohou být následně potrestány odnětím svobody na jeden rok až pět let.

2.5. Dosah

Zákonodárce vymezil, že znaky skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 347a trestního zákoníku mohou být naplněny v řízeních před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo v trestním řízení.

Řízením před soudem se rozumí řízení před Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem, vrchním soudem, krajským, příp. městským soudem v Praze, a okresním, příp. obvodním soudem v Praze nebo městským soudem v Brně,⁵⁵ dále obdobně jako na Slovensku⁵⁶ také před Ústavním soudem⁵⁷, před kterým lze zároveň vést řízení i ve věcech trestných činů křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku či křivého tlumočení.⁵⁸ Trestný čin maření spravedlnosti bude podléhat příslušnosti okresních soudů.⁵⁹ Za soudy však pravděpodobně nelze

⁵⁴ § 127 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁵⁶ BURDA, Eduard, Jozef ČENTĚŠ, Juraj KOLESÁR a Jozef ZÁHORA a kol. *Trestný zákon. Osobitná část: komentár.* 2. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 1128. ISBN 978-80-7400-394-3.

⁵⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* 7, s. 873.

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář,* s. 3246, 3252.

⁵⁹ důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

pokládat rozhodčí soudy ani soudního exekutora při výkonu činností z pověření soudu nebo notáře, který byl pověřen provedením úkonů v dědickém řízení.⁶⁰

Mezinárodním soudním orgánem je „*stálý mezinárodní trestní tribunál ustavený rezolucí Rady bezpečnosti OSN a všechny mezinárodní trestní soudy ustavené ad hoc podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána.*“⁶¹ Jako konkrétní instituce lze uvést např. Evropský soud pro lidská práva, Mezinárodní trestní soud, Soudní dvůr Evropské unie či Mezinárodní soudní dvůr v Haagu.⁶² Řízením před takovým orgánem jsou tedy řízení vedené před uvedenými institucemi. Obdobně není možné za mezinárodní soudní orgán považovat mezinárodní rozhodčí instituce jako je Stálý rozhodčí soud nebo Rozhodčí soud při Mezinárodním středisku pro řešení sporů z investic.⁶³

Pod pojem trestní řízení lze zařadit i přípravné řízení, řízení před soudem i následné vykonávací řízení,⁶⁴ tedy řízení podle trestního řádu.

2.6. Souběh

Souběhem trestných činů rozumíme případ, kdy pachatel spáchal dva nebo více trestných činů dříve, než byl pro některý z nich odsouzen. V rámci trestného činu maření spravedlnosti je souběh vyloučen s trestným činem nadržování dle ustanovení § 366 trestního zákoníku, jelikož je k tomuto trestnému činu trestným činem speciálním⁶⁵, a to hned ze dvou důvodů. Jednak se dá říci, že je maření spravedlnosti zvláštním případem nadržování, ale také lze k tomuto závěru dojít srovnáním trestních sazeb, přičemž sankce jsou u maření spravedlnosti přísnější.⁶⁶

Dále není souběh možný s některými dalšími trestnými činy, a to pojistným podvodem dle ustanovení § 210 trestního zákoníku, úvěrovým podvodem dle ustanovení § 211 trestního zákoníku, dotačním podvodem dle ustanovení § 212 trestního zákoníku, dále se zkrácením daně, poplatku a podobné povinné platby dle ustanovení § 240 trestního zákoníku, a určitými modalitami v trestném činu poškození finančních zájmů Evropské unie dle ustanovení § 260 trestního

⁶⁰ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁶¹ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁶² MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁶³ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁶⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

zákoníku. Uvedené trestné činy není možné spáchat bez vzniku zfalšovaného důkazního prostředku, kterého lze následně užít v trestním či soudním řízení, takže trestný čin maření spravedlnost konzumují. Souběh je vyloučen také u trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací dle ustanovení § 230 odst. 2 písm. c) a d) trestního zákoníku.⁶⁷

V rámci druhé základní skutkové podstaty trestného činu dle ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku není souběh možný s trestným činem podplácení dle ustanovení § 332 trestního zákoníku, pokud je prospěch nabízen, poskytován či slibován znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s obstaráváním věcí v obecném zájmu. Zde je nutno podotknout, že u svědka není znak obstarávání věcí v obecném zájmu naplněn.⁶⁸ V tomto případě je trestný čin maření spravedlnosti v poměru speciality k podplácení.⁶⁹

Na druhou stranu je souběh možný s mnoha verbálními trestnými činy, např. s trestným činem pomluvy dle ustanovení § 184 trestního zákoníku, křivého obvinění dle ustanovení § 345 trestního zákoníku, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle ustanovení § 355 trestního zákoníku, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ustanovení § 356 trestního zákoníku, šíření poplašné zprávy dle ustanovení § 357 trestního zákoníku. Dále je také možný s jinými trestnými činy, jako je padělání a pozměnění platebního prostředku dle ustanovení § 234 trestního zákoníku, padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti dle ustanovení § 245 trestního zákoníku, padělání a pozměnění známek dle ustanovení § 246 trestního zákoníku, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění dle ustanovení § 254 trestního zákoníku, vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy dle ustanovení § 259 trestního zákoníku, zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití dle ustanovení § 264 trestního zákoníku, zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem dle ustanovení § 267 trestního zákoníku, padělání a napodobení díla výtvarného umění dle ustanovení § 271 trestního zákoníku, padělání a pozměnění veřejné listiny dle ustanovení § 348 trestního zákoníku,

⁶⁷ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁶⁸ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 09. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1061/2014

⁶⁹ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu dle ustanovení § 350 trestního zákoníku.⁷⁰

2.7. Příklad z praxe

Pokud vše výše uvedené převedeme do praxe, může se o trestný čin maření spravedlnosti jednat např. v situaci, kdy v civilním řízení předložil žalobce soudu listinu, kterou sám zfalšoval, konkrétně kupní smlouvu, v níž upravil určitá ustanovení ve svůj prospěch, a následně ji soudu předložil, aby prokázal existenci svého nároku uplatňovaného v žalobě. Soud následně vyhodnotí, že daná kupní smlouva, která má podstatný význam pro rozhodnutí, není pravá a muselo tak dojít k jejímu padělání. Žalobci v tomto případě hrozí trestní stíhání za trestný čin maření spravedlnosti dle ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku a může být potrestán odnětím svobody až na dva roky.

Jako další příklad, tentokrát přímo z praxe českých soudů, je zajímavé uvést nález Ústavního soudu ze dne 17. srpna 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18, publikovaný ještě před účinností novely trestního zákoníku. V tomto případě advokát opatřil antedatovanou smlouvu, kterou chtěl následně po podepsání svou klientkou předložit u soudu. Tuto smlouvu však jeho klientka odmítla podepsat, a proto byla v soudním řízení neúspěšná. V dalším řízení pak žalovala svého tehdejšího advokáta o náhradu škody způsobenou při výkonu advokacie. Soud se však přiklonil k názoru, že neúspěch klientky v předchozím řízení nebyl pochybením advokáta, ale nedostatkem její součinnosti, když se rozhodla nepodepsat antedatovanou smlouvu. Věc se dostala až k Ústavnímu soudu, který rozhodnutí obecných soudů zrušil a shledal, že díky jednání klientky nebyl soudům v řízení předložen vědomě nepravdivý důkaz. To je nutné považovat z pohledu práva za žádoucí následek, neposkytnutí součinnosti tak v tomto případě nemohlo být k tíži klientky. Dále judikoval následující. *„Advokát nemůže po klientovi požadovat, aby před soudy uvedl vědomě nepravdivé nebo zavádějící informace nebo soudům předložil vědomě nepravdivé či zavádějící důkazy, jakými jsou i antedatované smlouvy. Pokud to advokát přesto učiní, nezproští se tím odpovědnosti za svá předchozí pochybení.“*⁷¹

⁷⁰ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁷¹ nález Ústavního soudu ze dne 17. srpna 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18

2.8. Systémové souvislosti

2.8.1. Účinná lítost

V rámci novely trestního zákoníku došlo také k rozšíření počtu trestných činů, u kterých je možný zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí, a to konkrétně u trestného činu křivého obvinění, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, křivého tlumočení a maření spravedlnosti.⁷²

Účinná lítost je upravena trestním zákoníkem v ustanovení § 33, který stanoví, že trestní odpovědnost pachatele zaniká u uvedených trestných činů v tomto ustanovení v případech, kdy „*pachatel dobrovolně škodlivému následku trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo učinil o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.*“ Při zařazení trestného činu maření spravedlnosti do taxativního výčtu trestných činů, pro které se připouští účinná lítost, se zákonodárce pravděpodobně inspiroval německou právní úpravou.⁷³ Trestní zákoník Spolkové republiky Německo obsahuje ustanovení o opravě nepravdivého údaje, kdy soud může trest uložený za křivou přísahu, za nepravdivé místopřísežné prohlášení nebo za křivou nepřisežnou výpověď zmírnit, či zcela upustit od potrestání pachatele, pokud nepravdivý údaj včas opraví.⁷⁴

Dobrovolnost jednání pachatele je jednou z podmínek, které musí být splněny, pokud se osoba chce dovolávat účinné lítosti. Představuje „*svobodné rozhodnutí pachatele, které svědčí o jeho pozitivním obratu ve vztahu k trestnému činu a k případným škodlivým následkům; jde o projev změny vnitřního postoje pachatele ke spáchanému trestnému činu.*“⁷⁵ O dobrovolnost se však nejedná v případě, kdy k němu vede pachatele i mylná domněnka, že byl jeho trestný čin již prozrazen nebo pokud jedná pod vlivem zahájeného, popř. už probíhajícího trestního stíhání.⁷⁶ V kontextu maření spravedlnosti by posuzování dobrovolnosti mohlo přinést problém v první modalitě první skutkové podstaty, ačkoli lze předpokládat, že v jejím rámci jí bude užíváno jen výjimečně. Účinná lítost je

⁷² Implementační novela trestního zákoníku. *Právní zpravodaj* [online]. Praha: C. H. Beck, 25. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrhbpaxa6s7ge4te&tocid=nrptembrhbpaxa6s7ge4te>

⁷³ KUČERKA, Miroslav a Vít KLIMPL. *Nový trestný čin maření spravedlnosti významně ovlivní právní praxi.*

⁷⁴ Strafgesetzbuch (německý trestní zákoník), § 158

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*, s. 446.

⁷⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6, s. 352.

zde přípustná mezi předložením důkazu a jeho provedením. Za nejpozdější okamžik se pak pokládá chvíle, kdy „*již důkazní vývoj bez důvodných pochybností vyloučil, že by zfalšovaný důkaz mohl být autentický.*“ U druhé základní skutkové podstaty to platí obdobně a lze vycházet ze stejného pravidla.⁷⁷

2.8.2. Vzetí do vazby

Obviněného, tedy osobu, proti které se vede trestní stíhání, lze vzít do vazby v případě, kdy existuje důvodná obava, že za účelem vyhnutí se trestu nebo trestního stíhání uprchne nebo se bude skrývat, nebo hrozí, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky či spoluobviněné nebo jiným způsobem mařit objasňování skutečností v trestním stíhání, nebo dojde k opakování trestné činnosti či dokonání trestného činu, o němž se pokusil.⁷⁸ Vazba také musí být v daném případě adekvátním zajišťovacím opatřením.⁷⁹ Zároveň je vzetí do vazby omezeno u méně závažných trestných činů, tedy je vyloučeno do ní vzít obviněného stíhaného pro úmyslný trestný čin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující dva roky, nebo stíhaného pro nedbalostní trestný čin s horní hranicí nepřevyšující tři léta. Zákon však uvádí několik výjimek, kdy se toto pravidlo neuplatní. Konkrétně se jedná o případy, kdy obviněný uprchl nebo se skrýval, nedostavil se opakovaně na předvolání, aniž by se podařilo zajistit jeho účast během trestního řízení, obviněný je neznámé totožnosti, nebo už působil na svědky či spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností v trestním řízení, nebo již opakoval trestnou činnost, pro kterou je stíhán, nebo v ní pokračoval, nebo za ni byl již v posledních třech letech odsouzen, příp. potrestán.⁸⁰

Pokud vztáhneme výše uvedené podmínky vzetí do vazby na trestný čin maření spravedlnosti, vyplývá z nich, že u základní skutkové podstaty dle ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku, tzn. poskytnutí, nabídnutí či slíbení prospěchu za účelem spáchání určitých trestných činů, za níž hrozí trest odnětí svobody až tři léta, je možné vzít obviněného do vazby, a to právě z důvodu převýšení uváděné horní hranice dvou let, jelikož se jedná o úmyslný trestný čin.

U první základní skutkové podstaty je situace komplikovanější, protože její horní hranice není vyšší než dva roky. Nabízelo by se tak toto jednání

⁷⁷ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁷⁸ § 67 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*, s. 736.

⁸⁰ § 68 trestního řádu

podřadit pod výjimku dle ustanovení § 68 odst. 3 písm. d) trestního řádu, tzn. mezi výjimky, kdy je možné vzít obviněného do vazby i pokud není splněna podmínka převýšení trestní sazby dvou let za úmyslný trestný čin, ale obviněný „*již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.*“ Tento výklad ale není správný. V ustanovení hraje důležitou roli slovo „*již*“, znamenající již po zahájení trestního řízení. Naznačuje tak, že k jednání naplňující toto ustanovení musí dojít až po spáchání skutku, který je předmětem trestního řízení. „*Z toho lze usuzovat, že dojde-li ke spáchání trestného činu dle § 347a odst. 1 v souvislosti s jiným, již probíhajícím trestním řízením pro skutek odehravši se již v minulosti, v tomto jiném řízení to nepochybně kvalifikovaný důvod vazby dle § 68 odst. 3 písm. d) TrŘ zakládá, a to i tehdy, kdyby toto trestní řízení bylo vedeno pro jiný, dřívější skutek maření spravedlnosti.*“ Pokud je ale trestní řízení vedeno kvůli podezření ze spáchání trestného činu maření spravedlnosti, neplatí výše uvedené a obviněného do vazby není možné vzít.⁸¹

2.8.3. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Kontroverzní otázkou při schvalování předmětné novely trestního zákoníku bylo také povolení zavedení odposlechů či záznamů telekomunikačního provozu, které prosazovala zejména Česká pirátská strana.⁸² Uskutečňování odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu zasahuje do garantovaného základního práva upraveného článkem 13 Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku. Článek stanovuje, že „*nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným pod podobným zařízením.*“. Omezování nasazování odposlechů či záznamů telekomunikačního provozu pro Českou republiku vyplývá zároveň i z evropského práva, konkrétně z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, zkráceně Evropské úmluvy o lidských právech.⁸³

⁸¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁸² ŠUSTR, Ladislav. Nový trestný čin mate advokáty. Je maření spravedlnosti v rozporu s etickým kodexem? *Echo24.cz* [online]. 1. 11. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SmxHy/novy-trestny-cin-mate-advokaty-je-mareni-spravedlnosti-v-rozporu-s-etickým-kodexem>

⁸³ Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod publikované pod č. 209/1992 Sb. Dostupné zde: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhezf6mrqhweti&groupIndex=0&rowIndex=0>

Dalším dokumentem, který chrání před zasahováním do osobní korespondence, je např. Všeobecná deklarace lidských práv.⁸⁴

Výjimky ze zákazu porušení listovního tajemství jsou upraveny v trestním řádu. Dle ustanovení § 88 odst. 1 trestního řádu může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v případech vedení trestního řízení pro zločin s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let odnětí svobody, nebo v rámci trestných činů v tomto ustanovení taxativně vymezených, nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje Českou republiku vyhlášená mezinárodní smlouva. Pojmem telekomunikační provoz se míní především komunikace s využitím mobilního telefonu, ale zároveň i telefaxu, telefonu, vysílačky nebo jiného telekomunikačního zařízení, kam spadá i komunikace přes elektronickou poštu.⁸⁵

Novelou došlo také k rozšíření taxativně vymezených trestných činů ve výše uvedeném ustanovení, a to konkrétně o kvalifikované skutkové podstaty trestných činů křivého obvinění dle ustanovení § 345 odst. 3 až 5, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle ustanovení § 346 odst. 3 až 5, křivého tlumočení dle ustanovení § 347 odst. 3 až 5,⁸⁶ v návaznosti na snížení trestních sazeb u některých z těchto kvalifikovaných podstat, které už dále nesplňují horní hranici nejméně osmi let, a přidání kvalifikovaných podstat nových.

Co se týká trestného činu dle ustanovení § 347a trestního zákoníku a této problematiky, odposlech a záznam telekomunikačního provozu je možný u kvalifikovaných podstat u odst. 4 a 5, kde jsou horní hranice odnětí svobody osm a deset let. Vyhovují tedy podmínce horní hranice trestní sazby nejméně osm let. V rámci novely bylo navrhováno do taxativního výčtu v ustanovení § 88 odst. 1 trestního řádu přidat i skutkové podstaty dle ustanovení § 347a odst. 2 a 3 trestního zákoníku. K tomu však nakonec nedošlo v závislosti na pozměňovacím návrhu poslance Chvojky, podle kterého maření spravedlnosti nedosahuje takové

⁸⁴ Čl. 12 Všeobecné deklarace lidských práv ze dne 10. 12. 1948. Dostupné zde: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/16846/1/2?vtextu=v%C5%A1eobecn%C3%A1%20deklarace%20lidsk%C3%BDch%20pr%C3%A1v#lema0>

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*, s. 1198.

⁸⁶ Novela trestního zákoníku 287/2018 Sb. *Bradáč advokáti* [online]. 14. 12. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <http://akbradac.cz/aktuality/novela-trestniho-zakoniku-287-2018-sb/>

závažnosti, aby umožňovalo nařízení odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu.⁸⁷ Pro jeho návrh hlasovalo 117 zákonodárců.⁸⁸

Dle ustanovení § 88 odst. 1 trestního řádu lze nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu také u těch úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Toto se týká všech trestných činů, které „*mají podklad nebo navazují na mezinárodní smlouvy, jež obsahují závazek pro státy, jako jejich smluvní strany, stíhat nebo postihovat některá jednání ve skutkových podstatách těchto trestných činů popsanych, i když konkrétní vnitrostátní postih se zásadně provádí podle skutkových podstat trestných činů, které jsou součástí našeho právního řádu.*“⁸⁹ Jak již bylo dříve uvedeno, základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti plní závazky mezinárodních smluv, lze tedy u nich na základě výše uvedeného využít odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.⁹⁰

2.8.4. Dočasné odložení trestního stíhání

Trestný čin maření spravedlnosti, konkrétně jeho druhá základní skutková podstata, je uvedena ve výčtu trestných činů, u kterých je možné využít zvláštního ustanovení o dočasném odložení trestního stíhání dle ustanovení § 159c trestního řádu, a to vedle jiných trestných činů, např. trestných činů pletich v insolvenčním řízení podle ustanovení § 226 odst. 2, 4 nebo 5, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle ustanovení § 248 odst. 1 písm. e), podplacení podle ustanovení § 332 nebo nepřímého úplatkářství podle ustanovení § 333 odst. 2 trestního zákoníku.

O odložení trestního stíhání rozhodne policejní orgán v případě, kdy podezřelý poskytl, případně slíbil, úplatek jen proto, že o to byl požádán, a v návaznosti na to dobrovolně a bez zbytečného odkladu ohlásil takovou skutečnost státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Dále musí oznámit policejnímu orgánu skutečnosti, které ví o trestné činnosti osoby, která o tento úplatek požádala, a zároveň slíbí podat během přípravného řízení i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech. Tento postup by měl pro uplácující osobu působit jako motivace, pokud oznámí orgánům činným

⁸⁷ pozměňovací návrh k vládnímu návrhu, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 79), poslance Chvojky č. 790. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>

⁸⁸ Sněmovna schválila nový trestný čin maření spravedlnosti.

⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*, s. 1200.

⁹⁰ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*.

v trestním řízení potřebné informace a splní výše uvedené podmínky, nebude se proti němu následně vést trestní stíhání a ve výsledku získá beztrestnost.⁹¹

Jak už bylo řečeno, do taxativního výčtu trestných činů, u kterých se může uplatnit dočasné odložení trestního stíhání, zařadil zákonodárce pouze druhou základní skutkovou podstatu, nikoliv však na ni navazující kvalifikované skutkové podstaty. Může tomu tak být z důvodu, že se snažil vyloučit pochybnosti o tom, zda je dočasné odložení trestního stíhání možné využít i u kvalifikovaných skutkových podstat navazujících na první základní skutkovou podstatu.⁹²

2.9. Přičitatelnost jednání právnické osobě

Trestný čin maření spravedlnosti může být kromě fyzické osoby spáchán i právnickou osobou. Je to patrné z ustanovení § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“), který stanoví, že trestní odpovědnost právnických osob se vztahuje na všechny trestné činy, které nejsou v taxativním výčtu tohoto ustanovení vymezeny. Trestný čin dle ustanovení § 347a trestního zákoníku v něm uveden není. Právnická osoba se proto může dopustit tohoto trestného činu.

Předpoklady spáchání trestného činu právnickou osobou jsou dány, pokud je kumulativně splněno několik podmínek. Musí se jednat o protiprávní čin, který je spáchán v zájmu právnické osoby, nebo v rámci její činnosti (postačí naplnit pouze jeden z těchto znaků), zároveň je spáchán osobou uvedenou v ustanovení § 8 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, zejména statutárním orgánem nebo osobou ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, dále musí být přičitatelný právnické osobě, a za podmínek, kdy se právnická osoba nezproští odpovědnosti.⁹³ Lze tedy uzavřít, že za předpokladu splnění výše uvedených podmínek je možné, aby se trestného činu maření spravedlnosti dopustila právnická osoba.

K promlčení trestného činu maření spravedlnosti může dojít obdobně jako u osob fyzických také u osob právnických. Ustanovení § 12 zákona o trestní

⁹¹ důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁹² PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

⁹³ ŠÁMAL, Pavel, Jan DĚDIČ, Tomáš GRIVNA, František PÚRY a Jiří ŘÍHA. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář.* 2. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 186. ISBN 978-80-7400-592-3.

odpovědnosti právnických osob stanoví, že na promlčení trestní odpovědnosti právnických osob se uplatňuje ustanovení § 34 trestního zákoníku, který stanoví délku promlčecí doby na základě odstupňování dle závažnosti konkrétního trestného činu. Promlčecí doba u právnických osob tak může být tři, pět, deset nebo patnáct let.

2.9.1. Přičitatelnost jednání advokátní kanceláři

Trestného činu maření spravedlnosti se může dopustit i advokátní kancelář, pokud je jí takový protiprávní čin přičitatelný a je spáchán v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti jednateli, v případě advokátních kanceláří především partnery. Mohou jej ale spáchat zároveň i zaměstnanci, tzn. i advokátní koncipienti, nebo osoby v obdobném postavení, za které bychom v rámci advokátní kanceláře mohli považovat i advokáty trvale s nimi spolupracující.⁹⁴

Na problematiku slovního spojení „v zájmu právnické osoby“ reagoval ve svém rozhodnutí z roku 2015 Nejvyšší soud. *„Protiprávní čin je spáchán v zájmu právnické osoby (...) má-li z něho právnická osoba buď majetkový prospěch, nebo jakýkoliv imateriální prospěch, či získá-li jakoukoliv jinou výhodu. Uvedený znak je třeba vykládat tak, že prospěch nebo výhoda právnické osoby plynoucí pro ni ze spáchaného trestného činu prostřednictvím benefitů dosažených tímto trestným činem jejími zaměstnanci či společníky musí mít takovou povahu, že benefitem zaměstnance či společníka právnické osoby jsou podmíněny prospěch nebo výhoda samotné právnické osoby.“*⁹⁵ K jednání v zájmu advokátní kanceláře dochází např. v situaci, kdy během poskytování právní služby proběhne úkon, jehož učiněním došlo k předložení padělaného důkazu soudu, bude fakturováno jménem advokátní kanceláře a následná platba za poskytnutou právní službu se připíše na její účet.

Existují ale i situace, ve kterých jednáající osoba sice fakticky spáchá protiprávní čin v rámci činnosti právnické osoby, potažmo advokátní kanceláře, ale tento čin bude spáchán na její úkor. Tyto případy je nutné posuzovat jako exces jednájících osob a není za ně možné dovodit trestní odpovědnost právnické osoby. Uplatní se jen trestní odpovědnost jednáající osoby.⁹⁶ Tuto skutečnost potvrdil

⁹⁴ SOKOL, Tomáš. Trestní odpovědnost advokátní kanceláře - právnické osoby. *epravo.cz* [online]. 24. 6. 2016 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/trestni-odpovednost-advokatni-kancelare-pravnicke-osoby-101936.html>

⁹⁵ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 8 Tdo 627/2015

⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel, Jan DĚDIČ, Tomáš GRIVNA, František PÚRY a Jiří ŘÍHA. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*, s. 194.

i Nejvyšší soud ve svém usnesení z roku 2016. „Právnícké osobě nelze přičítat trestný čin ve smyslu § 8 odst. 2 t. o. p. o., pokud jednáající fyzická osoba spáchala protiprávní čin fakticky v rámci činnosti právnícké osoby, ale na úkor této právnícké osoby. V takovém případě sice platí, že právnícká osoba obecně odpovídá za volbu fyzických osob oprávněných za ni jednat, avšak byla-li právnícká osoba zneužita ke spáchání trestného činu fyzickou osobou jednáající za ni, zpravidla není možno dovést spáchání trestného činu i touto právníckou osobou.“⁹⁷ Uvedené rozhodnutí představuje faktický důvod, kdy se může advokátní kancelář vyvinut ze spáchání trestného činu nejen ze zákonem uvedených důvodů, ale i z faktického důvodu.

Advokátní kancelář se také může zprostit odpovědnosti, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ni lze spravedlivě požadovat, aby zabránila spáchání protiprávního činu.⁹⁸ Vynaložení takového úsilí můžeme spatřovat např. v zavádění compliance programů za účelem zamezení porušování právních předpisů a etických norem v rámci společnosti a jejich následná kontrola. Takový přístup může následně vyústit až ke zproštění odpovědnosti za trestný čin.⁹⁹

⁹⁷ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 972/2016

⁹⁸ § 8 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁹ HAVEL, Lukáš. Management a compliance program. *Právní prostor* [online]. 24. 11. 2015 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/management-a-compliance-program>

3. Aplikační problémy

Přijetí trestného činu maření spravedlnosti do českého právního řádu přináší řadu problémů, které by mohly narušovat a ztěžovat jeho řádnou aplikační praxi. Některé z těchto problémů bych ráda identifikovala a rozebrala právě v této kapitole. Jedná se především o problematiku trestného činu maření spravedlnosti v souvislosti s výkonem advokacie, o důsledek v podobě oslabení práva na obhajobu v trestním řízení, dále o otázku odlišení úmyslu nepřímého od nedbalosti vědomé a také v kontextu trestného činu maření spravedlnosti často zmiňované zpomalení soudních řízení. Právě kvůli uvedeným aplikačním potížím byl tento trestný čin během jeho přijímání i po jeho zakotvení v trestním zákoníku podroben značné kritice.

3.1. Kritika

Během legislativního procesu došlo k několika změnám oproti původnímu předloženému návrhu a k celkovému zmírnění vyznění ustanovení týkajícího se trestného činu maření spravedlnosti, a to mimo jiné také kvůli množství kritických ohlasů, které upozorňovaly na komplikace spojené s výkladem i aplikací tohoto ustanovení. I přes změny se však ve finálním znění ustanovení nepodařilo odstranit veškeré možné aplikační problémy, na které v době přijímání novely trestního zákoníku poukazovala a i nyní poukazuje odborná veřejnost.

Negativní reakce odborné veřejnosti směřovaly mimo jiné na duplicitu a zbytečnost předmětného ustanovení. Ministerstvo spravedlnosti ale takové závěry o nepotřebnosti úpravy trestného činu maření spravedlnosti odmítlo. Také v Poslanecké sněmovně došlo při projednávání novely trestního zákoníku k bouřlivým debatám. Odmítavě se k úpravě trestného činu maření spravedlnosti stavěli především členové ODS, kteří jsou toho názoru, že by obviněný měl mít možnost využívat při své obraně a obhajobě všechny možné prostředky, např. včetně lhaní.¹⁰⁰ Upozorňovali tak na oslabení práva na obhajobu.

¹⁰⁰ KADIEV, Akbulat. Legislativní novinky s komentářem - Novela trestního zákoníku - nový trestný čin "maření spravedlnosti." *Unes - účetnictví neziskového sektoru* [online]. Wolters Kluwer, 2018, (6) [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/247818/1/2?rem=Legislativn%C3%AD%20novinky%20s%20koment%C3%A1%C5%99em%20Novela%20trestn%C3%ADho%20z%C3%A1kon%C3%ADku%20%E2%80%93%20nov%C3%BD%20trestn%C3%BD%20%C4%8Din%20%E2%80%9Ema%C5%99en%C3%AD%20spravedlnosti%E2%80%9D>

Celkově se názory na přijetí trestného činu maření spravedlnosti v českém prostředí velmi liší. Zatímco státní zástupci a soudci předmětnou úpravu vítají, kritika zaznívá především ze strany advokátů, kteří tvrdí, že v důsledku zakotvení trestného činu maření spravedlnosti dochází k nadměrnému posílení pozice státního zastupitelství a policie, navíc se jedná i o útok na obhajobu. Možné interpretace ustanovení § 347a trestního zákoníku mohou dle jejich názoru také negativně zasahovat do činnosti advokátů, a to především v podobě vzniku odpovědnosti za předložené důkazy v zastoupení klientů.¹⁰¹ Advokát Tomáš Sokol prohlásil, že: „*Nikdo z nás nechce podporovat předkládání padělaných důkazů. Na druhé straně my (tzn., advokáti) nejsme z vlastních předpisů oprávněni zpochybňovat to, co nám předkládá klient. Advokát většinou to, co mu dodá klient, předkládá soudu. Takže striktně vzato po formální stránce se toho jednání dopouští advokát.*“¹⁰² K obavám advokátů se v tomto směru vyjádřila i bývalá prezidentka Soudcovské unie Daniela Zemanová, když zdůraznila, že postihovat lze advokáty jen v případech, kdy o zfalšovaných důkazních prostředcích skutečně věděli, protože se jedná o úmyslný trestný čin.¹⁰³

Prokazování skutečnosti, zda konkrétní advokát předložil důkazní prostředek s plným vědomím o jeho zfalšování, je dle mého názoru dosti problematické, a to především s přihlédnutím k tomu, že důležitým důkazem v této věci bude výpověď klienta, jehož advokát zastupuje. Tato výpověď však samozřejmě nemusí být vždy pravdivá. Pro klienta může být v rámci řízení prospěšné např. tvrdit, že autorem myšlenky zfalšovat důkazní prostředek byl právě jeho advokát, že sám advokát důkazní prostředek k předložení zfalšoval, či jiným způsobem svalit vinu na svého právního zástupce a zvýhodnit tak své postavení v daném řízení. Orgány činné v trestním řízení by tedy měly postihovat advokáty v souladu s ustanovením § 347a trestního zákoníku jen pokud je nesporné, že si konkrétní advokát uvědomoval skutečnost, že jím předložený důkazní prostředek byl padělaný nebo pozměněný.

¹⁰¹ Maření spravedlnosti se stane trestným činem. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 5. 12. 2018 [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mareni-spravedlnosti-se-stane-trestnym-cinem2>

¹⁰² Předkládání falešných důkazů je nově trestným činem, advokáti to kritizují. *Česká televize* [online]. 25. 2. 2019 [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2743760-predkladani-falesnych-dukazu-je-nove-trestnym-cinem-advokati-kritizuji>

¹⁰³ *Ibid.*

3.2. Výkon advokacie

Jak již bylo nastíněno, trestného činu maření spravedlnosti se může dopustit široký okruh osob. Kromě obviněného se může jednat mimo jiné i o státní zástupce nebo právní zástupce účastníka řízení, tedy advokáty, a to v případech, kdy by došlo k naplnění některé ze skutkových podstat v ustanovení § 347a trestního zákoníku. Trestnému činu maření spravedlnosti v rámci výkonu advokacie je nutné se věnovat podrobněji, přičemž nezbytným se jeví přihlédnout ke skutečnosti, že obavy advokátů a obhájců z možného zneužívání tohoto ustanovení jsou v určité míře opodstatněné.

Advokáti se ve vztahu k první základní skutkové podstatě, především k její první modalitě, mohou ocitnout ve velmi komplikované situaci. Tuto modalitu naplní osoba, která v řízení předloží důkazní prostředek s podstatným významem pro rozhodnutí s vědomím, že je padělaný nebo pozměněný, s úmyslem využít ho jako důkazního prostředku pravého. Advokáti se přitom tohoto jednání mohou dopustit velmi jednoduše, protože jsou to zpravidla oni, kdo na základě plné moci od klienta předkládají důkazní prostředky v rámci řízení. Mohou se tak stát pachateli tohoto trestného činu bez ohledu na skutečnost, kdo konkrétně daný důkazní prostředek zfalšoval. Zde se hodí zdůraznit, že předkládání zfalšovaných důkazů je v rozporu s usnesením představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „etický kodex“), konkrétně s článkem 4 odst. 3, který stanoví, že *„projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, strážlivé, a nikoliv vědomě nepravdivé“* a s článkem 17 odst. 2, že *„advokát nesmí v řízení uvádět údaje, ani navrhopvat důkazy, o nichž ví, že jsou nepravdivé nebo klamavé, a to ani na příkaz klienta.“* Taková jednání advokáta byla postihována i před zavedením trestného činu maření spravedlnosti do českého právního řádu, a to minimálně v rovině kárné odpovědnosti advokáta.¹⁰⁴

Zároveň však etický kodex v článku 6 odst. 3 stanoví skutečnost, kdy *„pravdivost nebo úplnost skutkových informací poskytnutých klientem není advokát oprávněn bez jeho souhlasu ověřovat.“* Z tohoto článku lze vyvodit, že advokát není oprávněn bez klientova souhlasu ověřovat ani zkoumat, zda není

¹⁰⁴ Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.

důkazní prostředek poskytnutý klientem padělaný či pozměněný.¹⁰⁵ Může tedy docházet k případům, kdy klient advokátovi předloží důkazní prostředek, u kterého má zájem, aby ho advokát v řízení předložil, avšak advokát má pochybnosti o pravdivosti daného důkazního prostředku, ale není oprávněn pravost důkazního prostředku nikterak ověřovat. To však automaticky neznamená, že na základě zákazu ověřování pravosti může advokát předkládat v řízení libovolné důkazy, které by mohly být zfalšované. Takové jednání by bylo v rozporu právě s uvedeným článkem 4 odst. 3 a článkem 17 odst. 2 etického kodexu. Lze se domnívat, že v případě, kdy advokát nemůže přezkoumat pravost důkazního prostředku předloženého klientem a kdy nemá na základě jiných poznatků o takové pravdivosti jistotu, předpokládá se jeho smíření s tím, že daný důkazní prostředek může být zfalšován.¹⁰⁶

V tomto kontextu nesmíme ale zapomínat, že k naplnění skutkové podstaty musí existovat úmyslné zavinění. Pokud tedy bude advokátovi klientem předložen zfalšovaný důkazní prostředek a advokát ho bez vědomí o jeho padělanosti předloží, nemůže být trestně odpovědný. V případech, kdy by klient využil toho, že padělaný nebo pozměněný důkazní prostředek místo něj v řízení předloží jeho právní zástupce bez svého vědomí, trestně odpovědným se stane po odhalení zfalšovaného důkazního prostředku právě klient, protože se jedná o případ nepřímého pachatelství dle ustanovení § 22 odst. 2 trestního zákoníku.¹⁰⁷ Zde se tedy uplatňuje alespoň minimální úroveň ochrany advokáta. Lze proto shrnout, že samotné předložení zfalšovaného důkazního prostředku automaticky nezakládá trestní odpovědnost osoby, která takový důkazní prostředek předložila.

Existence článku 6 odst. 3 etického kodexu a zákaz ověřovat skutkové informace poskytnuté klientem vychází z předpokladu vzájemné důvěry ve vztahu mezi advokátem a klientem, přičemž její zachování je v tomto vztahu nezbytné a žádoucí, a zpochybňovat informace nebo důkazní prostředky poskytované klientem by bezesporu zapříčinilo narušení této důvěry.

¹⁰⁵ MIKETA, Radim. Advokát a „mařenka“. *epravo.cz: magazine* [online]. 2019(2), s. 12 [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/_dataPublic/data/E-pravo_mag/2019_E2_web.pdf

¹⁰⁶ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

¹⁰⁷ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

Dle doporučení České advokátní komory musí advokát, pokud se dostane do výše nastíněné situace, zohledňovat následující skutečnosti:

- „a) Advokát není oprávněn ověřovat si pravost nebo pravdivost důkazu, který má jménem klienta předložit v řízení, bez souhlasu tohoto klienta.*
- b) Je na místě, aby advokát klienta před předložením listin v konkrétním řízení o následcích předložení padělaného nebo pozměněného důkazu poučil.*
- c) Nejvhodnější se jeví uvést poučení o následcích předkládání padělaných nebo pozměněných důkazů v řízení přímo ve smlouvě o poskytování právní služby.“¹⁰⁸*

Advokát by tedy měl minimálně svého klienta při předkládání důkazního prostředku poučit o možných následcích v případě jeho předložení ve zfalšované podobě. V ideálním případě by měl advokát preventivně upravit smlouvu o poskytování právních služeb, kde by v konkrétním ustanovení upozornil nejlépe doslovnou citací na ustanovení týkající se trestného činu maření spravedlnosti a zároveň na možné důsledky v podobě rizika trestního stíhání pro případy předložení zfalšovaných důkazních prostředků. Do obsahu smlouvy je možné zahrnout též povinnost klienta sdělit advokátovi informace o tom, že by předložené důkazní prostředky mohly být napadeny v řízení jako padělané nebo pozměněné. Česká advokátní komora připravila níže uvedený vzor možného ujednání, které mohou advokáti ve svých smlouvách pro dané účely využít.

„(X) Klient byl poučen o důsledcích vyplývajících z § 347a odst. 1 trestního zákoníku, které zní takto:

„(1) Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění takový důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

V této souvislosti byl klient také poučen i o tom, že ve smyslu čl. 6 odst. 3 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický

¹⁰⁸ Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.

kodeks), ve znění pozdějších předpisů, není advokát oprávněn bez souhlasu klienta ověřovat pravdivost nebo úplnost skutkových informací poskytnutých klientem.

Podpisem na této smlouvě klient mimo jiné stvrzuje i to, že byl poučen o nutnosti sdělit advokátovi jemu známé informace o možnosti, že by vůči předloženým důkazům mohlo být namítnuto, že jsou padělané anebo pozměněné, a pro takový případ s advokátem projednat vhodný postup. Bez tohoto upozornění advokát neodpovídá za věcnou správnost a autentičnost důkazů, které soudu podle pokynu klienta předloží.“¹⁰⁹

Advokát má také možnost vyžádat si písemné prohlášení klienta o skutečnosti, že jím poskytovaný důkazní prostředek není padělaný či pozměněný.¹¹⁰ Zde je pak na uvážení každého advokáta, zda se v případě pochybností o pravosti důkazního prostředku, ale i z důvodu prevence, rozhodne této možnosti využít, protože opět může dojít k narušení důvěry mezi ním a jeho klientem, zároveň však samozřejmě advokátovi poskytuje vyšší míru ochrany. Dle mého názoru by advokáti měli vyžadovat písemné prohlášení klientů především v případech, kde mají předkládané důkazní prostředky podstatný význam pro rozhodnutí a reálně hrozí, že trestní odpovědnost za předložený důkazní prostředek ponese advokát.

Pokud by klient odmítl takové prohlášení vydat, může advokát vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb dle ustanovení § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, tedy dle ustanovení, na jehož základě tak může advokát učinit v případech, kdy došlo k narušení nezbytné důvěry mezi ním a klientem či pokud klient neposkytuje potřebnou součinnost. Podle tohoto ustanovení lze postupovat také v případě, kdy i přes poučení advokátem o skutečnosti, že advokát nesmí vědomě předkládat nepravdivé důkazy, jak stanoví etický kodeks, na jejich předložení klient trvá.

Druhá modalita první skutkové podstaty může být advokátem naplněna v případě, kdy by advokát padělal či pozměnil důkazní prostředek s podstatným významem pro rozhodnutí v úmyslu jeho použití jako důkazního prostředku pravého. S touto praktikou se v praxi lze setkat poměrně často. Jako příklad lze uvést i výše uvedený a popsáný případ, ke kterému se vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 644/18.

¹⁰⁹ *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

¹¹⁰ *Ibid.*

Druhou základní skutkovou podstatu, tedy dle ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku, může advokát naplnit za předpokladu splnění tří prvků. Prvním z nich je poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení prospěchu. Druhý prvek zahrnuje očekávání, že osoba, které byl takový prospěch navržen, spáchá trestný čin křivého obvinění, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku nebo křivého tlumočení. Poslední je pak skutečnost, že je právní zástupce přinejmenším srozuměn s tím, že za spáchání těchto trestných činů slibuje prospěch.¹¹¹ Pokud k naplnění této skutkové podstaty dojde, advokát se stane trestně odpovědným za trestný čin maření spravedlnosti dle ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku.

Z výše uvedeného vyplývá, že ne každé jednání se svědkem, znalcem nebo tlumočnickem můžeme považovat za maření spravedlnosti. Komunikovat se svědky se v určité míře dá, ale lze konstatovat, že se nejedná o jev příliš žádoucí. Sám soud musí totiž určit věrohodnost svědka a jeho výpovědi a zabránit jejich možnému ovlivňování. Pokud už dojde ke komunikaci advokáta se svědkem, pokládám za důležité na svědka nevyvíjet žádný nátlak a především bych doporučila nenavádět svědka k překrucování a zkreslování informací, stejně jako vyvarovat se jakémukoliv slibování prospěchu.

Je třeba mít také na paměti, že pokud se advokát snaží přimět svědka ke křivé výpovědi, ale zároveň mu nenabídne za takové jednání žádný prospěch, nebude postižen za trestný čin maření spravedlnosti, ale hrozí mu postih za návod k trestnému činu křivé výpovědi.¹¹² Obdobně to lze vztáhnout i na ostatní trestné činy dle ustanovení § 345, § 346 a § 347 trestního zákoníku.

Lze tedy uzavřít, že k trestnému činu maření spravedlnosti v rámci advokacie je nutné přistupovat obezřetně, především pak k jeho první skutkové podstatě a její první modalitě, kde nyní hrozí nebezpečí trestního stíhání pro předkladatele důkazních prostředků, přičemž až během následného trestního stíhání se bude zjišťovat, zda advokát o zfalšování takového důkazního prostředku věděl či nevěděl.¹¹³ Prokazování, zda advokát věděl nebo byl srozuměn se skutečností, že předložený důkazní prostředek je padělaný nebo pozměněný nebo by padělaný nebo pozměněný být mohl, se jeví jako velmi problematické. Při samotném zjištění skutečnosti, že došlo ke zfalšování důkazního prostředku,

¹¹¹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

¹¹² Ibid.

¹¹³ SOKOL, Tomáš. *Maření spravedlnosti aneb Mařenka*, s. 117.

lze snadno konstruovat podezření, že osoba, která ho předložila, si jeho zfalšování byla vědoma. Během samotného prokazování nese sice důkazní břemeno druhá strana, ale jistá součinnost a snaha předkladatele se považuje taktéž za stěžejní.¹¹⁴

V rámci výkonu advokacie je tak žádoucí, aby advokáti v důsledku přijetí tohoto trestného činu do českého právního řádu poučili klienta o existenci ustanovení § 347a trestního zákoníku, upravili své smlouvy týkající se poskytování právních služeb a v případech, kdy mají o autenticitě důkazního prostředku pochybnosti, si vyžádali od svých klientů písemné prohlášení o tom, že klientem poskytnutý důkazní prostředek není padělaný či pozměněný.

3.3. Obhajoba v trestním řízení

Důsledkem trestného činu dle ustanovení § 347a trestního zákoníku je do určité míry i omezení práva na obhajobu v trestním řízení, pod které spadá právo osobní obhajoby, právo obviněného objektivně požadovat zjištění všech skutečností orgány činnými v trestním řízení a právo zvolit si obhájce a radit se s ním. Podle ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu má obviněný právo „*vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat.*“ Zároveň nesmí být obviněný na základě ustanovení § 92 odst. 1 trestního řádu donucován k výpovědi nebo k doznání, a to žádným způsobem. Dle ustanovení § 78 odst. 3 trestního řádu pak není možné nikoho nutit, aby předložil věc, která by mohla sloužit jako důkaz proti němu nebo osobě jemu blízké.

Na základě zásady *nemo tenetur se ipsum accusare*, tedy nikdo není povinen sám sebe obviňovat, vycházející z článku 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, může pachatel trestného činu libovolně zvolit způsob své obhajoby, včetně beztrestného uvádění lživých nebo zkreslených tvrzení k prokázání své nevinu. Na tento fakt je upozorněn při zahájení svého výslechu¹¹⁵. Záleží pak na konkrétním soudci, jak nepravdivá tvrzení vyhodnotí, přitom je třeba mít na paměti, že nelze usuzovat, zda je obviněný vinný či nikoli pouze ze způsobu jeho obhajoby, tzn. z takových skutečností, jako je odmítnutí výpovědi, úmyslné vypovídání nepravdy nebo popírání určitých skutečností, ale na základě důkazů, které byly provedeny v souladu s trestním řádem.¹¹⁶ Výjimku, kdy nepravdivá

¹¹⁴ SOKOL, Tomáš. Maření spravedlnosti aneb Mařenka, s. 117.

¹¹⁵ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

¹¹⁶ MATES, Pavel a František PŮRY. Zákaz nucení k sebeobviňování. *Bulletin advokacie* [online]. 2019(3), s. 10 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_3_2019_web.pdf

výpověď obviněného nevyklučuje jeho trestní odpovědnost, tvoří např. situace, kdy křivě nařkne jiného z trestného činu, čímž by se dopustil trestného činu křivého obvinění dle ustanovení § 345 trestního zákoníku nebo jiného pomluví dle ustanovení § 184 trestního zákoníku, tedy o jiné osobě sdělí nepravdivý údaj, který může ohrozit jeho vážnost před druhými osobami.

Zde je vhodné poukázat na to, že dosud byly možné a nepostihnutelné situace, kdy obviněný v rámci obhajoby padělal nebo pozměnil důkazní prostředek nebo takový důkazní prostředek předložil v rámci řízení, aby podpořil svá lživá tvrzení. S kriminalizací tohoto jednání a způsobu obhajoby, která by měla za cíl prokázat nevinu právě výše uvedenými způsoby, tedy dochází k oslabení samotného práva na obhajobu, které musí být obviněnému poskytnuto v rámci práva na spravedlivý proces.

Nedá se ale říci, že by takové oslabení práva na obhajobu bylo prvním nebo jediným jeho omezením. V současné době existuje mnoho limitů, za které nesmí obviněný zajít. Stěží by bylo možné považovat za způsob obhajoby v souladu s právem situaci, kdy by obviněný podplatil soudce za účelem rozhodnutí v jeho prospěch či vyhrožoval svědkům nebo státnímu zástupci.

V trestním řízení je považováno předkládání zfalšovaného důkazního prostředku za jeden z možných důkazů, který svědčí o tom, že obviněný daný trestný čin spáchal. Může tak vést ke shledání obžalovaného vinným a k následnému uložení trestu, což už samo o sobě představuje dostatečný trest za dané jednání. Proto se jeví dle některých názorů postih trestného činu maření spravedlnosti zbytečný, povede k prodloužení soudních jednání a nedojde ani ke snížení počtu předkládaných zfalšovaných důkazů.¹¹⁷

3.4. Zpomalení soudního řízení

Další problém, který by zakotvení trestného činu dle ustanovení § 347a mohlo přinést, je možnost zpomalení soudních řízení, a to především v civilních věcech. Odpovědi na otázku, zda opravdu dojde ke zpomalení soudních řízení či nikoliv, se značně liší.

Pokud totiž soud dojde k závěru, že důkazní prostředek, který mu byl předložen, je padělaný nebo pozměněný, může řízení přerušit a oznámit podezření

¹¹⁷ ROZEHNAL, Aleš. Maření spravedlnosti. *Právní prostor* [online]. 17. 1. 2019 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/mareni-spravedlnosti>

ze spáchání trestného činu některému z orgánů činných v trestním řízení. Dle mého názoru však nebude tento postup ze strany soudů příliš využíván.

K prodloužení civilních a trestních řízení by v praxi mohlo docházet právě zpochybňováním autenticity předloženého důkazního prostředku, kdy strany mohou i opakovaně poukazovat na domněle padělané důkazní prostředky a tím zablokovat řádný průběh řízení. Jak uvedl advokát Tomáš Sokol, novela umožnila „přenést pouhou námitkou padělání celý důkazní problém do trestního řízení a tam by veškeré důkazy musel zajišťovat stát na náklady daňových poplatníků.“ Řízení by se tak muselo přerušit do doby, než dojde k vyřešení námitky.¹¹⁸

Můžeme se setkat i s názory, že ke zpomalení soudních řízení dojít nemůže, a to hned z několika důvodů. Zaprvé je trestný čin maření spravedlnosti součástí hmotného práva. Jeho zakotvení tedy nemá vliv na procesní právo. Druhým argumentem pro tento závěr jsou předběžné otázky, přičemž „*předběžnou otázkou je jen to, co je důležité pro rozhodnutí v projednávané věci, a tím trestní odpovědnost předkladatele padělaného nebo pozměněného důkazu rozhodně není, neboť v souladu s obžalovací zásadou tato musí být předmětem jiného trestního řízení.*“¹¹⁹ V civilním řízení jsou obligatorní důvody přerušení řízení rozhodnutím soudu uvedeny v ustanovení § 109 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, přičemž v našem případě je relevantní odst. 1 písm. b), který stanoví, že civilní soud musí přerušit řízení, pokud rozhodnutí závisí na otázce, kterou není v tomto řízení oprávněn řešit. Trestní odpovědnost pachatele trestného činu maření spravedlnosti ale určitě není otázkou, na níž by rozhodnutí civilního soudu záviselo.¹²⁰ Soud tedy dle výše uvedeného názoru nemá povinnost, jak je v některých případech uváděno, přerušit soudní řízení na základě zjištění zfalšovaného důkazního prostředku a nemusí tak čekat na pravomocné rozhodnutí ve věci spáchání trestného činu maření spravedlnosti. Soud by neměl přerušit řízení ani na základě fakultativního důvodu k přerušení dle odst. 2 písm. c) výše uvedeného ustanovení, dle kterého může soud řízení přerušit, pokud probíhá řízení, v jehož rámci se řeší otázka, která může hrát roli

¹¹⁸ Bude předložení padělaného důkazu trestné? Advokáti jsou proti, soudci pro. *IDNES.cz: zpravodajství* [online]. 18. 4. 2018 [cit. 2020-09-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mareni-spravedlnosti-novela-trestni-zakonik-advokati-soudci-ministerstvo-navrh.A180417_152727_domaci_jkk

¹¹⁹ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

¹²⁰ *Ibid.*

pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže dal soud k takovému řízení podnět. Pokud to převedeme do našeho kontextu, jedná se o případ, kdy by soud chtěl po orgánech činných v trestním řízení potvrdit nepravdivost účastníkem předloženého důkazu. Soud by k této praxi neměl přistupovat z důvodu možnosti civilních soudů v zájmu rychlého rozhodnutí ve věci obstatat důkazní prostředek, který by mohl takovou nepravdivost vyvrátit sám, a to např. znaleckým posudkem. Postup soudů, kdy by k výše uvedenému nedošlo, by byl tedy neodůvodnitelný. Lze tak předpokládat praxi, že soudy až po rozhodnutí ve věci, kde existovala možnost, že některý z důkazů byl zfalšovaný, oznámí státnímu zástupci skutečnost, že mohlo dojít ke spáchání trestného činu maření spravedlnosti.¹²¹

Nezbývá než počkat, jak si české soudy a judikatura s touto nelehkou otázkou poradí a jaké bude mít namítání, hodnocení pravdivosti důkazních prostředků a možná přerušení řízení dopad na délku soudních řízení.

3.5. Odlišení úmyslu nepřímého a nedbalosti vědomé

Jak již bylo výše nastíněno, současná judikatura se přiklání v rámci specifického úmyslu k možnosti jeho slučitelnosti s konceptem úmyslu nepřímého. V této souvislosti je zajímavé zmínit především rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2016, sp. zn. 1272/2016, který stanovil, že u trestného činu křivého obvinění dle ustanovení § 345 trestního zákoníku postačí úmyslu nepřímého. Ve vztahu k trestnému činu maření spravedlnosti považují tento rozsudek za důležitý především proto, že lze předpokládat, že požadavky na úmysl pro trestný čin křivého obvinění a trestný čin maření spravedlnosti by měly být totožné na základě jejich koncepční podobnosti. Můžeme se tedy domnívat, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti postačí i úmyslu nepřímého, tj. pokud pachatel důkazní prostředek ve specifickém úmyslu zfalšuje, aby došlo k jeho užití jako pravého.

Pojetí možnosti, že postačí úmyslu nepřímého, by se však mohlo jevit v některých konkrétních případech aplikačně problematické, především v jeho odlišení s nedbalostí vědomou, tzn. když „*pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení*

¹²¹ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

*nezpůsobí.*¹²² Je tak nutné odlišit situace, kdy je osoba srozuměna s použitím zfalšovaného důkazního prostředku, tzn. úmysl nepřímý, od nedbalosti vědomé, kdy osoba důkazní prostředek zfalšuje bez úmyslu jeho bezprostředního předložení a z přiměřených důvodů (např. že soudce rozhodne v jeho prospěch ještě před předložením zfalšovaného důkazního prostředku) spoléhá, že ho nakonec nebude muset využít.

Jako příklad problematické situace si lze představit, pokud by obviněný ukryval zfalšované důkazní prostředky a spoléhal na to, že nebudou orgány činnými v trestním řízení odhaleny, a mohl by je tak předložit jen uzná-li to za vhodné. Dalo by se usuzovat, že trestný čin byl již dokonán, protože došlo k úmyslnému zfalšování důkazního prostředku s tím, že obviněný byl smířen s následným možným uplatněním onoho důkazního prostředku. V tomto případě si můžeme položit otázku, zda dané jednání lze považovat za nepřímý úmysl či pouze za přípravné jednání.¹²³

Dalším případem je zfalšování důkazního prostředku třetí osobou. Zákonodárce se rozhodl postihovat jednání, kdy pachatel padělá nebo pozmění důkazní prostředek, aby ho mohl užít jako důkazního prostředku pravého. Nemyslel však na situace, kdy osoba dá padělat nebo dá pozměnit takový důkazní prostředek. Pokud by tak třetí osoba *„nejednala s obviněným ve spolupachatelství, pachatel by sám skutkovou podstatu dle § 347a odst. 1 v druhé modalitě nenaplnil. Za podmínek § 22 trestního zákoníku totiž svým jednáním v tomto případě důkaz nezfalšoval v úmyslu, aby jej bylo užito jako pravého, nýbrž v tomto úmyslu důkaz zfalšovat dal.*“ V tomto případě by se dané jednání dalo kvalifikovat pouze jako návod k trestnému činu, který daná třetí osoba spáchala, protože předmětná osoba důkazní prostředek sama nepadělala, případně nepozměnila, a zároveň jej zatím ani nepředložila.¹²⁴

¹²² § 16 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku

¹²³ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku.*

¹²⁴ Ibid.

4. Zahraniční komparace

Jak již bylo naznačeno, úprava trestného činu maření spravedlnosti není pouze českou raritou. Jeho přijetí bylo inspirováno jak již existujícími zahraničními úpravami, především slovenskou a německou právní úpravou,¹²⁵ tak i povinnostmi vyplývajícími z mezinárodních závazků, které pro Českou republiku vyplývají z výše uvedených mezinárodních smluv. Existuje mnoho zemí, které v rámci svého právního řádu obdobu trestného činu maření spravedlnosti postihují, a to jako obdobu naší první základní skutkové podstaty, druhé základní skutkové podstaty, nebo obou z nich, ať už je zavedly dříve nebo později, v souvislosti s mezinárodními závazky nebo ze svého vlastního přesvědčení.

Jednání odpovídající trestnému činu maření spravedlnosti je postihováno i ve státech s právním systémem *common law*, ať už se jedná o úpravu v právních předpisech či precedentech.¹²⁶

Uvádět porovnání všech zemí, které dané nežádoucí jednání upravují, není v rámci rozsahu této práce možné, vybrala jsem tedy k demonstraci několik zemí, které danou úpravu zavedly, přičemž speciální důraz kladu právě na právní úpravu slovenskou a německou.

4.1. Úprava trestného činu maření spravedlnosti ve vybraných zemích

4.1.1. Slovensko

Slovenská právní úprava se stala pro přijetí trestného činu dle ustanovení § 347a trestního zákoníku klíčovou a je na ni odkazováno i v samotné důvodové zprávě k novele českého trestního zákoníku. Český zákonodárce se touto úpravou do značné míry inspiroval při zavádění trestného činu maření spravedlnosti do českého právního řádu.

Maření spravedlnosti, v překladu do slovenštiny *marenie spravodlivosti*, zavedli na Slovensku jako trestný čin již v roce 2004 zákonem č. 403/2004 Z.z., o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, jako ustanovení § 170 zákona č. 140/1961 Zb., trestný zákon. Toto ustanovení bylo následně v pozměněné podobě převtěleno do nového zákona č. 300/2005 Z.z.,

¹²⁵ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

¹²⁶ *Ibid.*

trestný zákon (v znení zákona č. 650/2005 Z.z.) (ďalej jen „slovenský trestní zákoník“), jako ustanovení § 344.

Současnou podobu tohoto ustanovení najdeme v tomto znění:

„§ 344

Marenie spravodlivosti

(1) Kto v konaní pred súdom alebo v trestnom konaní

a) predloží dôkaz, o ktorom vie, že je sfaľovaný alebo pozmenený, na účel použiť ho ako pravý,

b) falšuje, pozmení alebo marí dôkaz, alebo bráni v získaní dôkazu,

c) marí alebo bráni prítomnosti alebo výpovedi strany trestného konania, účastníka súdneho konania, alebo ich zástupcov v konaní, svedka, znalca, tlmočníka alebo prekladateľa, alebo

d) použije násilie, hrozbu násilia alebo hrozbu inej ťažkej ujmy, aby pôsobil na sudcu, stranu trestného konania, účastníka súdneho konania, svedka, znalca, tlmočníka, prekladateľa alebo na orgán činný v trestnom konaní, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak čin uvedený v odseku 1 spácha

a) v úmysle sebe alebo inému zadovážiť značný prospech alebo spôsobiť značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok,

b) v úmysle zmariť alebo sťažiť inému uplatnenie jeho základných práv a slobôd,

c) z osobitného motívu,

d) ako verejný činiteľ alebo iná osoba v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo

e) ako osoba vykonávajúca právomoc orgánu riadenia a správy súdov.“.

Ve srovnání s původním zněním ustanovení z roku 2004 došlo během let k několika změnám. Konkrétně se zvýšila sazba možného odnětí svobody u základních skutkových podstat až na šest let, přičemž původně dosahovala maximální výše pěti let. Dále se rozšířil výčet osob v odst. 1 písm. c), nyní se vztahuje maření, bránění přítomnosti nebo výpovědi v trestním řízení i na účastníka soudního řízení a jeho zástupce, a výčet v odst. 1 písm. d) o soudce a účastníka soudního řízení. Změnami došlo také ke zvýšení počtu kvalifikovaných podstat, nově hrozí odnětí svobody na tři roky až osm let, pokud trestný čin maření

spravedlnosti spáchá osoba mající zvláštní motiv, a to jako veřejný činitel nebo jiná osoba v souvislosti s výkonem svého zaměstnání, povolání, postavení či funkce, nebo jako osoba, která vykonává pravomoc orgánu řízení a správy soudu. V aktualizované podobě maření spravedlnosti již také nenajdeme postih jednání, které spočívá v nabízení nebo poskytnutí neoprávněné výhody osobám uvedeným v odst. 1 písm. d).

Slovenský trestní zákoník tedy obsahově v odst. 1 písm. a) a b) upravuje obě modalitý české skutkové podstaty dle ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku víceméně stejně, když kriminalizuje předkládání zfalšovaných důkazů za účelem jejich použití jako pravých soudu nebo v rámci trestního řízení, stejně jako jednání v podobě samotného falšování důkazů. Nehraje přitom roli, o jaký soud se jedná nebo o jaké konkrétní řízení jde, zda občanskoprávní, trestněprávní apod.¹²⁷ Na rozdíl od české úpravy má ta slovenská širší rozsah, nevztahuje se pouze na důkazy, které mají podstatný význam pro rozhodnutí, ale i na důkazy, které takový význam nemají.¹²⁸ Tedy i padělání a pozměnění důkazů, které nejsou ve věci podstatné, pokládají na Slovensku za trestné.

Další rozdíl v pojetí tohoto trestného činu tvoří skutečnost, že na Slovensku není kriminalizováno předložení zfalšovaného důkazu i pro účely zahájení řízení, jak je tomu u nás.¹²⁹ Slovenská judikatura, která je díky dřívějšímu zakotvení trestného činu maření spravedlnosti a již zavedenější praxi značně rozšířenější než dosavadní česká judikatura v rámci této problematiky, potvrdila i v České republice uznávaný závěr, že předmětný trestný čin je dokonán již samotným předložením zfalšovaného nebo pozměněného důkazu za účelem jeho použití jako pravého bez ohledu na to, zda byl v řízení důkaz proveden.¹³⁰

Dalo by se říci, že slovenská právní úprava maření spravedlnosti je oproti české úpravě o něco přísnější, když zahrnuje i maření důkazu a bránění v získání důkazu. To znamená, že v důsledku jednání pachatele není možné důkaz u soudu využít nebo získat, anebo ho lze využít či získat, ale pouze za podstatně

¹²⁷ IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo hmotné: Osobitná časť 2*. Bratislava: IURA EDITION, 2006, s. 373. ISBN 80-8078-099-4.

¹²⁸ Ibid, s. 374.

¹²⁹ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

¹³⁰ NS SR Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 7. mája 2015, sp. zn. 5 Tdo 8/2015

ztížených podmínek.¹³¹ Mařením se rozumí i ničení důkazu.¹³² Bráněním v získání důkazu může být např. skrytí důkazu či úmyslné neposkytnutí důkazu. O úmyslné neposkytnutí důkazu se nejedná, pokud takový důkaz nebo informace o existenci důkazu, který by v řízení mohl být užít proti obviněnému, neposkytne obviněný nebo jeho právní zástupce.¹³³

Slovenský zákonodárce pravděpodobně při kriminalizaci tohoto jednání vycházel stejně jako zákonodárce v České republice z požadavků Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, protože i slovenská právní úprava byla přijata v návaznosti na dříve uvedené mezinárodní úmluvy. V tomto ohledu nebyl český zákonodárce zcela důsledný, když nedošlo k zahrnutí bránění ve shromažďování důkazů a jejich ničení do českých předpisů, čímž i nadále trvá status beztrestnosti tohoto jednání, pokud nejsou naplněny znaky některého zvláštního trestného činu, jako je např. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění dle ustanovení § 254 odst. 1 trestního zákoníku. Za argument pro nezařazení takového jednání pod trestný čin maření spravedlnosti však můžeme pokládat skutečnost, že by v jeho rámci mohlo dojít k zásahu a omezení práva na obhajobu, pod které lze zahrnout i zametání stop, které může vést ke zničení důkazů či bránění v jejich shromažďování, přičemž po pachateli není možné vyžadovat, aby za sebou nechával důkazy, které by mohly vést k jeho následnému obvinění.¹³⁴

Slovenské pojetí maření spravedlnosti postihuje na rozdíl od našeho pojetí i maření či bránění přítomnosti určitých osob podávajících výpověď nebo bránění ve výpovědi samotné během řízení. Pod takové jednání spadá např. znemožňování přítomnosti svědka na jednání nebo u výpovědi jiným způsobem než za použití násilí, hrozby násilí nebo těžké újmy, např. telefonátem svědkovi předstíraným pracovníkem soudu o odročení jednání,¹³⁵ ale i působení na určité osoby právě za pomoci násilí, hrozby násilí nebo hrozby těžké újmy. Taková jednání jsou v České republice částečně postihována v rámci jiných trestných činů jako je omezování osobní svobody dle ustanovení § 171 trestního zákoníku, vydírání dle ustanovení § 175 trestního zákoníku, násilí proti úřední osobě

¹³¹ ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon: Velký komentár*. 4. Žilina: Eurokódex, 2018, s. 748. ISBN 978-80-8155-076-8.

¹³² BURDA, Eduard, Jozef ČENTĚŠ, Juraj KOLESÁR a Jozef ZÁHORA a kol. *Trestný zákon. Osobitná část: komentár*, s. 1129.

¹³³ IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo hmotné: Osobitná část 2*, s. 374.

¹³⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*.

¹³⁵ BURDA, Eduard, Jozef ČENTĚŠ, Juraj KOLESÁR a Jozef ZÁHORA a kol. *Trestný zákon. Osobitná část: komentár*, s. 1129, 1130.

dle ustanovení § 325 trestního zákoníku, vyhrožování s cílem působit na úřední osobu dle ustanovení § 326 trestního zákoníku a nebezpečné vyhrožování dle ustanovení § 353 trestního zákoníku.¹³⁶

Dle důvodové zprávy k novele českého trestního zákoníku lze předpokládat, že zavedení trestného činu maření spravedlnosti bude mít odrazující efekt a postupem času tak je možné očekávat snížení počtu případů, kdy došlo v soudním řízení k předložení padělaných či pozměněných důkazních prostředků. Takové tvrzení zároveň důvodová zpráva nepodkládá žádnými argumenty a zmiňuje pouze statistické údaje slovenského Ministerstva spravedlnosti, z nichž plyne, že během roku 2016 bylo za trestný čin marenie spravodlivosti odsouzeno 16 osob a 4 byly zproštěny obvinění, v následujícím pololetí pak bylo odsouzeno 11 osob, 4 osoby zproštěny a u 2 osob se trestní stíhání zastavilo.¹³⁷

Další zajímavou statistiku představují statistické údaje slovenského Ministerstva vnitra, které mapují počet jednotlivých trestných činů v každém roce včetně počtu zjištěných trestných činů maření spravedlnosti. V prvním roce bylo zjištěno 5 takových případů, v roce 2005 pak 23 a docházelo k postupnému nárůstu, kdy v roce 2006 jich bylo zjištěno 49, v roce 2007 celkem 57, v roce 2008 se odhalilo 78 případů, v roce 2009 pak 90, v roce 2010 celkem 107, v roce 2011 jich bylo 129, což byl dosud nejvyšší počet zjištěných trestných činů dle ustanovení § 344 slovenského trestního zákoníku. V dalších letech pak nedocházelo k nějakým větším výkyvům. V roce 2012 bylo zaznamenáno 88 případů marenie spravodlivosti, v roce 2013 pak 64, v roce 2014 jich bylo odhaleno 80, v roce 2015 jich bylo zjištěno 86, v roce 2016 66, v roce 2017 pak 70 a v roce 2018 celkem 73.¹³⁸

Pro srovnání bylo v České republice za rok 2019 zjištěno 114 případů odpovídajících trestnému činu maření spravedlnosti, konkrétně během dubna 2 případy, v květnu 4 případy, v červnu 6 případů, v červenci 9 případů, v srpnu 11 případů, v září 13 případů, v říjnu 19 případů, v listopadu 24 případů a v prosinci

¹³⁶ PROVAZNÍK, Jan. Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení. *Advokátní deník* [online]. 27. 3. 2019 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/03/27/trestnepravni-meze-lzi-pri-obhajobe-v-trestnim-rizeni/>

¹³⁷ důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹³⁸ Štatistika kriminality v Slovenskej republike. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>

26 případů.¹³⁹ Během roku 2020 policie registrovala celkem 188 případů trestného činu dle ustanovení § 347a trestního zákoníku, z toho v lednu 7 případů, v únoru 12 případů, v březnu 11 případů, v dubnu 13 případů, v květnu 13 případů, v červnu 14 případů, v červenci 15 případů, v srpnu 16 případů, v září 19 případů, v říjnu 22 případů, v listopadu 23 případů stejně jako v prosinci. K objasnění však došlo pouze u 40 případů.¹⁴⁰ Z daného porovnání vyplývá, že v České republice bylo první i druhý rok po zavedení trestného činu maření spravedlnosti do českého právního řádu identifikováno více případů tohoto škodlivého jednání, než je obvykle zjištěno na Slovensku. Z českých statistik lze zároveň vyčíst i podstatný nárůst registrovaných případů při porovnání počtu registrovaných případů v obou letech, kdy v druhém roce existence ustanovení bylo zjištěno o 74 více případů než v roce předchozím.

4.1.2. Spolková republika Německo

Na rozdíl od české a slovenské právní úpravy neobsahuje Strafgesetzbuch (dále jen „německý trestní zákoník“) jeden trestný čin, který by zahrnoval skutkové podstaty obdobné maření spravedlnosti, ale zná několik trestných činů na sobě nezávislých, které víceméně obdobná jednání trestného činu maření spravedlnosti kriminalizují.

Předkládání zfalšovaných důkazů a falšování důkazů samotných je upraveno německým trestním zákoníkem v dvacátém třetím oddílu, konkrétně v ustanovení § 267 až § 282. Samotným paděláním listin se pak zabývá ustanovení § 267 německého trestního zákoníku, který v odst. 1 stanoví: „*Kdo k oklamání v právním styku vyhotoví nepravou listinu, pravou listinu zfalšuje anebo nepravou nebo zfalšovanou listinu použije, trestá se trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.*“¹⁴¹ Toto ustanovení dopadá jak na listiny veřejné, tak i na listiny soukromé.¹⁴² Trestný je zároveň dle odst. 2 výše uvedeného ustanovení i pokus ke spáchání tohoto trestného činu.

Německý trestní zákoník specifikuje v rámci dvacátého třetího oddílu i konkrétní trestné činy, které se vážou k paděláním konkrétních listin nebo jejich

¹³⁹ Statistické přehledy kriminality za rok 2019. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>

¹⁴⁰ Statistické přehledy kriminality za rok 2020. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>

¹⁴¹ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, § 267.

¹⁴² PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

použití k oklamání v právním styku. Jde např. o padělání technických záznamů dle ustanovení § 268 německého trestního zákoníku, které se vztahuje na vyhotovení nepravého technického záznamu nebo zfalšování technického záznamu nebo na použití takového záznamu, či pozměňování úředních průkazů dle ustanovení § 273 německého trestního zákoníku, které postihuje zásahy do zápisů v úředních průkazech nebo použití takového pozměněného úředního průkazu. Speciální úprava se týká také např. opatřování padělaných úředních průkazů dle ustanovení § 276 německého trestního zákoníku, padělání zdravotních vysvědčení dle § ustanovení § 277 německého trestního zákoníku nebo zneužití osobních dokladů dle ustanovení § 281 německého trestního zákoníku. Ustanovení § 348 německého trestního zákoníku pak reaguje na možnost, kdy by listinu mohla pozměnit úřední osoba, a to v podobě trestného činu nepravdivého osvědčení listinou v úřadu, tedy pokud oprávněná úřední osoba nepravdivě do listiny zapíše právně významnou skutečnost nebo takovou skutečnost nepravdivě zapíše či vloží do veřejných rejstříků, souboru dat či knih.

V porovnání s českou právní úpravou pokládám za důležité poznamenat, že se zmíněná německá právní úprava falšování důkazů a jejich předkládání nevztahuje přímo a pouze na řízení před soudem, mezinárodním soudním orgánem nebo na trestní řízení, jak je tomu u nás, nýbrž na jeho širší okruh v podobě užití pojmu klamání v právním styku. Za vyhotovení nepravé listiny, zfalšování pravé listiny nebo použití takových listin hrozí pachateli odnětí svobody až na pět let, což je přísnější trest, než jaký lze vyměřit českými soudy. Ty mohou uložit odnětí svobody až na dvě léta, nemohou však rozhodnout o nařízení peněžitého trestu, jak je to možné v Německu.

Ustanovení § 267 odst. 3 a 4 německého trestního zákoníku uvádí i několik kvalifikovaných skutkových podstat tohoto jednání, při jejichž naplnění lze uložit trest odnětí svobody s horní sazbou deseti let. Jedná se např. o situace, kdy trestný čin spáchá úřední osoba nebo způsobí-li pachatel ztrátu na majetku velkého rozsahu.

Stejně jako na Slovensku postihuje německý trestní zákoník i ničení listin, které mohou sloužit jako důkaz. Dle ustanovení § 274 německého trestního zákoníku je kriminalizováno potlačení (zatajení) listiny, které spočívá ve zničení, poškození nebo potlačení listiny či technického záznamu. Podmínku tvoří okolnost, že takový dokument pachateli nepatří buď vůbec, nebo mu patří nikoli výlučně,

a zároveň chce způsobit jinému újmu. Technickým záznamem se rozumí „zápis o datech, měrných nebo početních hodnotách, stavech nebo průběhu událostí, které se pořizují zcela nebo zčásti samočinně technickým přístrojem, který umožňuje seznat předmět záznamu obecně nebo pro zasvěcené a je určen k důkazu právně významné skutečnosti, přičemž nezáleží na tom, zda jeho určení mu je dáno již při zhotovení nebo teprve později.“¹⁴³ Potlačením (zatajením) listiny se dále rozumí i vymazání, potlačení, znehodnocení nebo změna důkazně významných dat, se kterými buď vůbec, nebo nikoli výlučně sám pachatel smí disponovat, v úmyslu způsobit jinému újmu.¹⁴⁴ Důkazně významnými daty rozumíme data, která „jsou uložena nebo se předávají elektronicky, magneticky nebo jinak a nejsou bezprostředně vnímatelná.“¹⁴⁵ Podmínkou pro naplnění skutkové podstaty trestného činu potlačení (zatajení) listiny, které lze užít jako důkazu, je, že k těmto listinám nesmí pachateli výlučně svědčit právo, aby ji podal jako důkaz.¹⁴⁶ Zatajení nebo zničení důkazů se tedy za trestný čin pokládá pouze v případě, kdy třetí strana měla právo požadovat přístup k takovýmto důkazům.¹⁴⁷ To potvrzuje i rozhodnutí Spolkového soudního dvora sp. zn. 1 Str 683/79 ze dne 21. ledna 1980, které stanovilo, že trestného činu dle ustanovení § 274 německého trestního zákoníku se může dopustit i vlastník, kterému je uloženo právním řádem předložit danou listinu jiné osobě k použití jako důkaz nebo ji uchovat pro případnou kontrolu.¹⁴⁸ Za takové jednání hrozí odnětí svobody až na pět let nebo uložení peněžitého trestu.

Elektronická důkazně významná data jsou pak chráněna jak výše zmíněným ustanovením § 274 německého trestního zákoníku, tak i ustanovením § 269 německého trestního zákoníku,¹⁴⁹ který stanoví: „Kdo k oklamání v právním styku uloží nebo pozmění důkazně významná data tak, že při jejich vnímání by tu existovala nepravá nebo zfalšovaná listina, nebo takovým způsobem uložená

¹⁴³ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014*, § 268 (2).

¹⁴⁴ *Strafgesetzbuch (německý trestní zákoník)*, § 274 (1)

¹⁴⁵ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014*, § 202a (2).

¹⁴⁶ BOCK, Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1: Nichtvermögensdelikte*. Berlín: Springer, 2018, s. 483. ISBN 978-3-662-54791-5.

¹⁴⁷ VON HASE, Karl. Evidence in civil proceedings in Germany. *LEXOLOGY* [online]. 13. 6. 2018 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=3459ab44-ce4f-4e89-b475-6fdbf27bf23f>

¹⁴⁸ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

¹⁴⁹ *Ibid.*

*nebo pozměněná data použije, trestá se trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.*¹⁵⁰

Německý trestní zákoník upravuje také svádění ke křivé výpovědi v ustanovení § 160 odst. 1, který zní: *„Kdo jiného svádí ke složení křivé přísahy, trestá se trestem odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem; kdo jiného svádí, aby učinil nepravdivé místopřísežné prohlášení nebo aby křivě nepřisežně vypovídal, trestá se trestem odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem až do stoosmdesáti denních sazeb.*¹⁵¹ Při svádění ke křivé výpovědi lze využít libovolné prostředky.¹⁵² Není tak vázáno pouze na poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení prospěchu, jako je tomu u nás. Trestní odpovědnost pachatele vzniká i v případě, kdy se pachateli nepodařilo přimět svědka ke křivé výpovědi.¹⁵³ V rámci tohoto trestného činu lze postihovat i nepřímého pachatele a trestný čin je dokonán podáním křivé výpovědi.¹⁵⁴ Dále lze usuzovat, že pod toto ustanovení spadá i uplácení svědka, které se dá považovat za závažnější formu svádění.¹⁵⁵ Dle ustanovení § 160 odst. 2 německého trestního zákoníku se zároveň za trestný bere i pokus k tomuto trestnému činu.

Co se týká četnosti trestného činu svádění ke křivé výpovědi, Spolkový kriminální úřad (Bundeskriminalamt) zaznamenal v posledních letech podobnou výši počtu případů, která se pohybuje kolem sto deseti zjištěných případů ročně.¹⁵⁶

V Německu se dále kriminalizuje i pokus návodu ke křivé výpovědi, který se týká konkrétně pokusu návodu ke křivé nepřisežné výpovědi a k nepravdivému místopřísežnému prohlášení,¹⁵⁷ pro které platí, že pokud se někdo *„pokusí přimět jiného, aby spáchal zločin, nebo se pokusí k němu navádět, trestá se podle předpisů o pokusu zločinu.*¹⁵⁸ Neúspěšný návod ke křivé výpovědi je podmínkou pro naplnění skutkového stavu. Ke křivé výpovědi tedy nakonec nesmí dojít,

¹⁵⁰ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014*, § 269.

¹⁵¹ *Ibid.*, § 160 (1).

¹⁵² MÜCKENBERGER, Ole a kol. *Anwaltkommentar StGB*. 3. Leipold/Tsambikakis/Zöller, 2020, § 160 Verleitung zur Falschaussage. ISBN 978-3-8114-0643-8.

¹⁵³ JOECKS, Wolfgang. *Strafgesetzbuch: Studienkommentar*. 7. Mnichov: C. H. Beck, 2007, s. 285.

¹⁵⁴ MÜCKENBERGER, Ole a kol. *Anwaltkommentar StGB*, § 160 Verleitung zur Falschaussage.

¹⁵⁵ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*

¹⁵⁶ Police Crime Statistics. *BKA: Bundeskriminalamt* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.bka.de/EN/CurrentInformation/PoliceCrimeStatistics/policecrimestatistics_node.html

¹⁵⁷ *Strafgesetzbuch (německý trestní zákoník)*, § 159

¹⁵⁸ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014*, § 30 (1).

přičemž důvod, proč k ní nedošlo, je irelevantní. Dání podnětu k pokusu navádění ke křivé výpovědi pak trestné není.¹⁵⁹

Německá právní praxe zná dále i tzv. procesní podvod,¹⁶⁰ který je v české právní úpravě institutem neznámým. „*Takový procesní podvod (naplňující znaky prostého majetkového podvodu ve smyslu § 263 německého trestního zákoníku) je spáchán, pokud soudce nebo jiný justiční orgán (např. soudní vykonavatel) v důsledku falešného tvrzení učiní rozhodnutí poškozující druhou procesní stranu.*“¹⁶¹ V důsledku se pokládá za poškozenou osobu účastník řízení a za podvedeného soud nebo obdobný orgán. Poškozená osoba není tedy stejná osoba, jako je osoba podvedená, a ke způsobení škody poškozené osobě dojde na základě jednání podvedené osoby.¹⁶² V kontextu maření spravedlnosti se za procesní podvod považují předkládání falešných důkazních prostředků a nepravdivá tvrzení strany, o které soudce následně mylně opře své rozhodnutí,¹⁶³ čímž způsobí škodu druhé procesní straně.

Závěrem se hodí podotknout, že německá právní úprava týkající se obdobných skutkových podstat jako v České republice zavedené maření spravedlnosti, je značně komplikovanější. Dalo by se však říci, že i pestřejší, jelikož obsahuje větší množství trestných činů, jakým způsobem lze postihnout maření spravedlnosti, především pak předkládání pozměněných a padělaných důkazních prostředků a jejich pozměnění a padělání obecně.

4.1.3. První skutková podstata

Předkládání zfalšovaných důkazních prostředků a jejich padělání se kromě výše uvedeného Německa a Slovenska postihuje i v dalších evropských státech. Jako demonstraci lze uvést Chorvatsko, Slovinsko nebo Lotyšsko.¹⁶⁴

V Chorvatsku je toto jednání postihováno v rámci článku 306 odst. 2 chorvatského trestního zákoníku, které postihuje toho, kdo s cílem zabránit nebo významně znesnadnit dokazování skrývá, poškozuje nebo zničí předmět

¹⁵⁹ MÜCKENBERGER, Ole a kol. *Anwaltkommentar StGB*, § 159 Versuch der Anstiftung zur Falschaussage.

¹⁶⁰ PROVAZNÍK, Jan. *Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku*.

¹⁶¹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 533/2018

¹⁶² HŘEBÍČEK, Vladislav. K otázce uvedení soudu v omyl. *Trestněprávní revue* [online]. 2017(5) [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrg5pxi4s7gvpxgxzrga2q&groupIndex=0&rowIndex=0#>

¹⁶³ usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 533/2018

¹⁶⁴ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku*.

nebo dokument, který slouží jako důkazní prostředek, dále postihuje toho, kdo falšuje důkazní prostředek nebo kdo předkládá takový důkazní prostředek s vědomím, že je zfalšovaný. Toto ustanovení tedy pokrývá ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku, navíc nad jeho rámec postihuje i skrývání, poškozování nebo ničení důkazních prostředků. Na rozdíl od české úpravy je toto jednání kriminalizováno i mimo řízení před soudem, mezinárodním soudním orgánem, ve správním řízení a přestupkovém řízení, i v rámci rozhodčího řízení, řízení před notářem nebo v disciplinárním řízení. Odnětí svobody je za tento trestný čin značně přísnější než v českém pojetí. Pachateli hrozí trest odnětí svobody od šesti měsíců až do pěti let.¹⁶⁵

Slovinská právní úprava se zabývá paděláním důkazního prostředku v článku 285 odst. 3 slovinského trestního zákoníku, který stanoví, že: „*Ten, kdo pro to, aby zabránil nebo znesnadnil dokazování při trestném činu, předloží důkazní prostředek, o kterém ví, že je nepravdivý nebo falešný, bude potrestán odnětím svobody s horní sazbou pěti let.*“. Slovinský trestní zákoník kriminalizuje také skrývání, ničení a poškozování důkazů. Za tato jednání hrozí uložení trestu odnětí svobody do tří let.¹⁶⁶

V Lotyšsku je postihováno jednání ve smyslu první modalitě ustanovení § 347a odst. 1 trestního zákoníku jako trestný čin předložení zfalšovaného materiálu nebo písemného důkazu dle článku 301.1 lotyšského trestního zákoníku. Tento trestný čin spočívá v předložení zfalšovaných materiálů či písemných důkazů soudu, zároveň ale i vyšetřovacímu orgánu či státnímu zastupitelství. Výčet možných sankcí, které za něj lze uložit, je podstatně širší než jeho český ekvivalent, když umožňuje trest odnětí svobody až na jeden rok, dočasné odnětí svobody, uložení obecně prospěšných prací nebo uložení pokuty.¹⁶⁷

4.1.4. Druhá skutková podstata

Poskytnutí, nabídnutí či slíbení prospěchu určitým osobám v rámci řízení je mimo České republiky a Slovenska postihováno také např. v Chorvatsku, Slovinsku nebo Lotyšsku.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Kazneni zakon (chorvatský trestní zákoník), Članak 306 (2)

¹⁶⁶ Kazenski zakonik (slovinský trestní zákoník), 285. člen (1)

¹⁶⁷ Krimināllikums (lotyšský trestní zákoník), 300.¹ pants.

¹⁶⁸ MIČKAL, Martin. *K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku.*

Chorvatská právní úprava zná trestný čin v podobě uplácení svědka nebo znalce, který je upraven v článku 306 odst. 1 chorvatského trestního zákoníku. Trestem odnětí svobody v rozpětí jeden rok až osm let je potrestán ten, kdo usiluje přimět domnělého svědka, svědka nebo znalce podat křivé svědectví nebo zabraňuje či znesnadňuje dokazování za pomoci síly, výhrůzek nebo jiné formy donucení proti těmto osobám. Dále také ten, kdo takovým osobám slíbí, nabídne nebo poskytne dar či prospěch. Toto jednání se postihuje v přípravném řízení v rámci trestního řízení, řízení před soudem, mezinárodním soudním orgánem, ve správním, přestupkovém, rozhodčím, disciplinárním řízení nebo v řízení před notářem.¹⁶⁹

Na Slovinsku je jednání, které lze připodobnit jednání v ustanovení § 347a odst. 2 trestního zákoníku, ustanoveno v článku 286 odst. 1 slovinského trestního zákoníku. Postihuje osoby, které za účelem ovlivnění výpovědi nebo předložení důkazu použijí síly, výhrůžky nebo zastrašování vůči třetí osobě, nebo nabídnou či poskytnou takové osobě protiprávní prospěch. Za trestný čin podle tohoto ustanovení může být uložen trest odnětí svobody s horní sazbou nejvýše pět let. Vztahuje se mimo jiné jak na řízení před soudem, tak na správní řízení.¹⁷⁰

V Lotyšsku je trestný čin podobný druhé základní skutkové podstatě trestného činu maření spravedlnosti upraven v článku 301 odst. 1 lotyšského trestního zákoníku, a to jako trestný čin přinucení k podání křivé výpovědi, vysvětlení, názoru a překladu. Takové přinucení může mít podobu jak podplacení, tedy nabídnutí prospěchu, tak jiného nezákonného nátlaku. Oproti české právní úpravě obsahuje výčet osob, proti kterým se takové ovlivnění musí uplatnit, aby došlo k naplnění skutkové podstaty. Jedná se o svědka, oběť, osobu, proti níž je vedeno trestní řízení, podezřelého, obviněného, stěžovatele, znalce a překladatele. Pod tento lotyšský trestný čin spadá i přinucení ke zdržení se podání výpovědi, vysvětlení, názoru a překladu. Pachatelům může být uložen trest odnětí svobody do tří let, tedy stejná horní sazba trestu odnětí svobody jako za trestný čin maření spravedlnosti dle ustanovení § 347a odst. 2 v České republice.

¹⁶⁹ Kazneni zakon (chorvatský trestní zákoník), Článek 306 (1)

¹⁷⁰ Kazenski zakonik (slovinský trestní zákoník), 286. člen (1)

Navíc lze však v Lotyšsku uložit i dočasné odnětí svobody, uložení obecně prospěšných prací nebo pokuty.¹⁷¹

¹⁷¹ Krimināllikums (lotyšský trestní zákoník), 301.pants.

5. Závěr

Jako cíl této diplomové práce jsem zvolila charakterizovat trestný čin maření spravedlnosti, upozornit na problémy, které by se v jeho rámci mohly v praxi vyskytnout, a zmapovat právní úpravy trestného činu maření spravedlnosti ve vybraných evropských zemích.

Vzhledem k tomu, že se jedná o novou problematiku, o které zatím neexistuje mnoho relevantních zdrojů, přičemž většina dostupných zdrojů, hlavně elektronických článků, se věnuje zejména okruhu problémů spojených s první modalitou první skutkové podstaty, tedy předkládáním zfalšovaných důkazních prostředků v řízeních za účelem jejich použití jako důkazních prostředků pravých, v souvislosti s výkonem advokacie, nebylo jednoduché shromáždit větší množství zdrojů, které by nebyly bulvárního charakteru a které by se věnovaly ostatním kapitolám této práce, např. právní úpravě maření spravedlnosti v jiných státech, kdy podrobnější komparace české úpravy se zahraničními úpravami zatím neexistuje. V této souvislosti jsem využila především trestní zákoníky účinné ve vybraných zemích, které daná jednání upravují a kriminalizují, mimo Slovenska a Německa také trestní zákoníky Chorvatska, Slovinska a Lotyšska, které obsahují ekvivalenty k trestnému činu maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. Stejně tak nebylo lehké vystihnout kvůli prozatím krátké době účinnosti ustanovení všechny možné aplikační problémy, které se projeví až samotnou a dlouhodobější praxí. Považuji za zajímavé a důležité se na uvedené problémy zaměřit ještě v budoucnu, až bude jasnější, jaké konkrétní důsledky zavedení trestného činu maření spravedlnosti přinese.

I přes skutečnost, že téměř žádná odborná literatura a judikatura k tomuto novému trestnému činu doposud neexistuje, tato diplomová práce nastínila orientační přehled trestného činu maření spravedlnosti, vysvětlila jeho podstatu a objasnila s tématem související otázky, poukázala na možné aplikační problémy, které účinné znění tohoto ustanovení přinesly, a zároveň mimo jiné s podrobnějším zaměřením na právní úpravu na Slovensku a v Německu zmínila, jak jsou obě základní skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti upraveny v některých státech Evropy. Lze tedy konstatovat, že cíl diplomové práce byl splněn.

Resumé

The presented thesis deals with the new institute of criminal law in the Czech Republic, specifically with the new criminal offence according to sec. 347a of the Criminal Code, called obstruction of justice, introduced into the Czech legal system on the basis of the amendment of February 2019.

The primary goal of this thesis is to give the reader a comprehensive overview of obstruction of justice, draw attention to possible application problems which introduction of this criminal offence might bring, and also define the regulation of similar actions in selected European countries. That is why the author divided the work into three main sections.

The first chapter of this thesis provides fundamental features of the obstruction of justice. It also defines major terms used in the new provision (such as submission, evidence or profit), presents systemic and conceptual contexts of this criminal offence, introduces the legislative process used to adopt this legislation, and states the principal reasons for its inclusion.

The second chapter of the work deals with potential problems in practise with special focus on its commission within the practise of advocacy as well as other issues including the weakening of the rights of the defence in criminal proceedings, and the possibility of slowing down court proceedings.

The last chapter is based on a description of obstruction of justice in chosen European states and its comparison with the Czech version of this criminal offence with special attention to the German and Slovak equivalent. This part also covers the adjustment of obstruction of justice in Croatia, Slovenia, and Latvia.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- BOCK, Dennis. *Strafrecht Besonderer Teil 1: Nichtvermögensdelikte*. Berlín: Springer, 2018. ISBN 978-3-662-54791-5.
- BURDA, Eduard, Jozef ČENTÉŠ, Juraj KOLESÁR a kol. *Trestný zákon. Osobitná část: komentár. 2*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-394-3.
- CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GŘIVNA a kol. *Trestní právo procesní. 5*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5.
- ČENTÉŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon: Velký komentár. 4*. Žilina: Eurokódex, 2018. ISBN 978-80-8155-076-8.
- GŘIVNA, Tomáš a Hana ŠIMÁNOVÁ a kol. *Trestní právo a právní stát*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-763-4.
- IVOR, Jaroslav a kol. *Trestné právo hmotné: Osobitná část 2*. Bratislava: IURA EDITION, 2006. ISBN 80-8078-099-4.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 3. 2018. 5*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.
- JOECKS, Wolfgang. *Strafgesetzbuch: Studienkommentar. 7*. Mnichov: C. H. Beck, 2007.
- KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2*. Praha: C. H. Beck, 2014.
- MÜCKENBERGER, Ole a kol. *Anwaltkommentar StGB. 3*. Leipold/Tsambikakis/Zöllner, 2020. ISBN 978-3-8114-0643-8.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář. 7*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. 2*. Praha: C. H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

- ŠÁMAL, Pavel, Jan DĚDIČ, Tomáš GRIVNA a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 2. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-592-3.

České právní předpisy a judikatura

- nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015, sp. zn. 8 Tdo 627/2015
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 09. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1061/2014
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 533/2018
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 972/2016
- usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex)
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zahraniční právní předpisy

- Kazenski zakonik (slovenský trestní zákoník)
- Kazneni zakon (chorvatský trestní zákoník)
- Krimināllikums (lotyšský trestní zákoník)
- Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (španělský trestní zákoník)
- Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (litevský trestní zákoník)
- NS SR Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 7. mája 2015, sp. zn. 5 Tdo 8/2015
- Strafgesetzbuch (německý trestní zákoník)
- zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon (slovenský trestní zákoník)

Elektronické zdroje

- Bude předložení padělaného důkazu trestné? Advokáti jsou proti, soudci pro. *IDNES.cz: zpravodajství* [online]. 18. 4. 2018 [cit. 2020-09-27].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mareni-spravedlnosti-novela-trestni-zakonik-advokati-soudci-ministerstvo-navrh.A180417_152727_domaci_jkk

- HAVEL, Lukáš. Management a compliance program. *Právní prostor* [online]. 24. 11. 2015 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/management-a-compliance-program>
- HŘEBÍČEK, Vladislav. K otázce uvedení soudu v omyl. *Trestněprávní revue* [online]. 2017(5) [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrg5pxi4s7gvpxgxzrga2q&groupIndex=0&rowIndex=0#>
- Implementační novela trestního zákoníku. *Právní zpravodaj* [online]. Praha: C. H. Beck, 25. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrhbpaxa6s7ge4te&tocid=nrptembrhbpaxa6s7ge4te>
- Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Česká advokátní komora* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/web-informace-predstavenstva-k-mareni-spravedlnosti.pdf>
- KADIEV, Akbulat. Legislativní novinky s komentářem - Novela trestního zákoníku - nový trestný čin "maření spravedlnosti." *Unes - účetnictví neziskového sektoru* [online]. Wolters Kluwer, 2018, (6) [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/247818/1/2?rem=Legislativn%C3%AD%20novinky%20s%20koment%C3%A1%C5%99em%20Novela%20trestn%C3%ADho%20z%C3%A1kon%C3%ADku%20%E2%80%93%20nov%C3%BD%20trestn%C3%BD%20%C4%8Din%20%E2%80%9Ema%C5%99en%C3%AD%20spravedlnosti%E2%80%9D>
- KUČERKA, Miroslav a Vít KLIMPL. Nový trestný čin maření spravedlnosti významně ovlivní právní praxi. *epravo.cz* [online]. 5. 4. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti-vyznamne-ovlivni-pravni-praxi-109084.html>

- Maření spravedlnosti se stane trestným činem. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 5. 12. 2018 [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/mareni-spravedlnosti-se-stane-trestnym-cinem2>
- MATES, Pavel a František PŮRY. Zákaz nucení k sebeobviňování. *Bulletin-advokacie* [online]. 2019(3), s. 7 - 13 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_3_2019_web.pdf
- MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství* [online]. Wolters Kluwer ČR, 2019(6) [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/271406/1/2>
- MIKETA, Radim. Advokát a „mařenka“. *epravo.cz: magazine* [online]. 2019(2), s. 12 [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/_dataPublic/data/E-pravo_mag/2019_E2_web.pdf
- Novela trestního zákoníku 287/2018 Sb. *Bradáč advokáti* [online]. 14. 12. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <http://akbradac.cz/aktuality/novela-trestniho-zakoniku-287-2018-sb/>
- POKORNÝ, Marek. Maření spravedlnosti bude trestný čin, může to protáhnout trestní řízení, varuje advokát Sokol. *Právní rádce* [online]. 21. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66250910-mareni-spravedlnosti-bude-trestny-cin-muze-to-protahnout-trestni-rizeni-varuje-advokat-sokol>
- Police Crime Statistics. *BKA: Bundeskriminalamt* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.bka.de/EN/CurrentInformation/PoliceCrimeStatistics/policecrimestatistics_node.html
- PROVAZNÍK, Jan. Trestněprávní meze lži při obhajobě v trestním řízení. *Advokátní deník* [online]. 27. 3. 2019 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/03/27/trestnepravni-meze-lzi-pri-obhajobe-v-trestnim-rizeni/>
- PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství* [online]. Wolters Kluwer, 2019(3) [cit. 2020-03-18]. ISSN 1214-3758. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/263530/1/2>

- Předkládání falešných důkazů je nově trestným činem, advokáti to kritizují. *Česká televize* [online]. 25. 2. 2019 [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2743760-predkladani-falesnych-dukazu-je-nove-trestnym-cinem-advokati-kritizuji>
- ROZEHNAL, Aleš. Maření spravedlnosti. *Právní prostor* [online]. 17. 1. 2019 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/mareni-spravedlnosti>
- Sněmovna schválila nový trestný čin maření spravedlnosti. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Česká advokátní komora, 19. 9. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/snemovna-schvalila-novy-trestny-cin-mareni-spravedlnosti?browser=mobi>
- Sněmovní tisk 79: Novela z. - trestní zákoník - EU. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>
- Sněmovní tisk 79/0, část č. 1/6: Novela z. - trestní zákoník - EU. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=79&CT1=0>
- SOKOL, Tomáš. Maření spravedlnosti aneb Mařenka. *epravo.cz: magazine* [online]. 2019(2), s. 116 - 119 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/_dataPublic/data/E-pravo_mag/2019_E2_web.pdf
- SOKOL, Tomáš. Trestní odpovědnost advokátní kanceláře - právnické osoby. *epravo.cz* [online]. 24. 6. 2016 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/trestni-odpovednost-advokatni-kancelare-pravnicke-osoby-101936.html>
- Statistické přehledy kriminality za rok 2019. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>
- Statistické přehledy kriminality za rok 2020. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>

- Štatistika kriminality v Slovenskej republike. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>
- ŠUSTR, Ladislav. Nový trestný čin mate advokáty. Je maření spravedlnosti v rozporu s etickým kodexem? *Echo24.cz* [online]. 1. 11. 2018 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SmxHy/novy-trestny-cin-mate-advokaty-je-mareni-spravedlnosti-v-rozporu-s-etickym-kodexem>
- Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC). *Justice.cz: Katalog životních situací* [online]. 2019 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/organizace-spojnych-narodu?clanek=umluva-osn-proti-nadnarodnimu-organizovanemu-zlocinu-untoc->
- VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA* [online]. Vysoká škola finanční a správní, 2019, 4(2), s. 142 - 147 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.vfsf.cz/periodika/forezni-vedy-2019-2-04.pdf>
- VON HASE, Karl. Evidence in civil proceedings in Germany. *LEXOLOGY* [online]. 13. 6. 2018 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=3459ab44-ce4f-4e89-b475-6fdbf27bf23f>

Ostatní zdroje

- důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNA86DJCMY>
- pozměňovací návrh k vládnímu návrhu, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (sněmovní tisk 79), poslance Chvojky č. 790. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>
- pozměňovací návrh k vládnímu návrhu kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

(sněmovní tisk 79), poslankyně Heleny Válkové, č. 689. Dostupné zde: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>

- pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, poslance Marka Bendy, č. 781. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=79>
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod publikované pod č. 209/1992 Sb. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mrqhewti&groupIndex=0&rowIndex=0>
- Úmluva Organizace spojených národů publikovaná pod č. 75/2013 Sb. m. s., proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
- Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. 12. 1948. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/16846/1/2?vtextu=v%C5%A1eobecn%C3%A1%20deklarace%20lidsk%C3%BDch%20pr%C3%A1v#1ema0>